

Tarja-Mari Heikkinen

YHTEISTYÖTÄ YLI SEKTORIRAJOJEN

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Sosiaali- terveys- ja liikunta- ala

Sairaanhoitajan koulutusohjelma

Syksy 2009

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala Sosiaali- ja terveys- ja liikunta-ala.	Koulutusohjelma Sairaanhoitaja
Tekijä(t) Tarja-Mari Heikkinen	
Työn nimi Yhteistyötä yli sektorirajojen	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Mielenterveystyö	Ohjaaja(t) Mankinen Teija ja Ravelin Teija
	Toimeksiantaja Sotkamon Mielenterveyden tuki ry.
Aika Syksy 2009	Sivumäärä ja liitteet 35+8
<p>Sotkamon Mielenterveyden tuki ry on ihmisiä yhdistävä ja tukea antava yhdistys. Yhdistys tarjoaa erilaisia päivä- ja ryhmätoimintaa mielenterveyskuntoutujille ja heidän omaisilleen keskeisenä toimintaperiaatteenaan vertaistukitoimintaa. Yhdistyksellä on ollut useita projekteja koko Kainuun alueella. Niin myös tämän hetkinen Kaarisilta-projekti, jonka toimintaan opinnäytetyöni pohjautuu.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Tutkimustehtävänä oli kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden ja Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n yhteistyömuotoja, mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia asiakkaiden ohjaamisesta yhdistyksen toimintaan ja millaisia kokemuksia mielenterveysyksiköiden työntekijöillä oli vertaistoiminnan vaikutuksista asiakkaiden elämään. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:lle, jotta he voivat kehittää yhteistyötä ja markkinointia.</p> <p>Opinnäytetyöni oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa aineistonkeruu menetelmänä käytin yksilö- ja parihaastatteluja, teemahaastattelu menetelmää käyttäen. Tulosten perusteella oli nähtävissä, että yhteistyömuotoja oli monenlaisia ja yhteistyön avauksia oli tehty puolin ja toisin, kuitenkin yhdistyksen toimesta hieman aktiivisemmin. Yhteistyötä edistävinä tekijöinä oli työntekijöiden tuttuus ja yhdistyksen avoimuus, estävinä tekijöinä taas pitkät välimatkat ja ajanpuute.</p> <p>Tuloksista kävi myös ilmi, että yksiköiden työntekijöillä oli tarpeeksi tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnasta, mutta lisätietoa he halusivat kuitenkin yhdistyksen tämän päivän toiminnasta ja mikäli toiminnoissa tulee muutoksia. Lisätietoa haluttiin sähköpostilla sekä toivottiin yhdistyksen työntekijöiden vierailuja mielenterveysyksiköissä. Tulosten mukaan vertaistoiminta oli erittäin tarpeellista ja tärkeää, sillä vertaistoimintaan osallistuvien asiakkaiden psyykinen hyvinvointi lisääntyi ja vertaistoiminnasta asiakkaat saivat elämäänsä lisää sisältöä.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Yhteistyö, kolmas sektori, vertaistuki
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Theseus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School School of Health and sports	Degree Programme Nursing education program
Author(s) Tarja-Mari Heikkinen	
Title Cooperation across the Sectors	
Optional Professional Studies Mental health care	Instructor(s) Mankinen Teija and Ravelin Teija
	Commissioned by Sotkamo Association for Mental Health
Date Autumn 2009	Total Number of Pages and Appendices 35+8
<p>The purpose of this thesis was to describe the experiences of cooperation between the nursing employees of the mental health units of the Joint Authority of Kainuu Region and the third sector. The research task was to describe the forms of cooperation between the mental health units of the Joint Authority of Kainuu Region and the Sotkamo Association for Mental Health, and to describe the experiences of the nursing employees in the mental health units of referring patients to the activities of the association and of the impact peer support services had on patients' lives. The goal of this thesis was to provide the Sotkamo Association for Mental Health information regarding the development of the cooperation and marketing.</p> <p>This thesis was a qualitative research in which individual interviews as well as two person interviews were used to collect the research material. The method of both interview types was thematic interview. The results of the thesis showed that there were many forms of cooperation and that the first steps towards the cooperation were taken by both the parties. However, the Sotkamo Association for Mental Health seemed to be slightly more active in this respect. Factors that promoted the cooperation were that the employees knew each other and the Sotkamo Association for Mental Health is open-minded. Long distances and lack of time seemed to hinder the cooperation.</p> <p>The results of this thesis showed that the nursing employees of the mental health units of the Joint Authority of Kainuu Region had enough information about the activities of the Sotkamo Association for Mental Health. However, they would like to have more details about the current activities and if there were any changes in the activities. The nursing employees preferred to receive the additional information by email and they would like the employees of the Sotkamo Association for Mental Health to visit the mental health units. According to the results, peer support services were very significant and important since the mental wellbeing of those patients who participated in peer support services was improving and they also got more content into their lives from the peer support services.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	Cooperation, the third sector, peer support
Deposited at	☒ Theseus Database at Kajaani University of Applied Sciences ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SEKTOREIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ MIELENTERVEYS- JA RIIPPUVUUKSIEN HOITOPALVELUISSA	3
2.1 Yhteistyö	4
2.2 Mielenterveysyksiköt ja Vuolijoen päiväpysäkki	5
2.3 Sotkamon Mielenterveyden tuki ry	5
2.4 Vertaistuki ja -toiminta	6
3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ	7
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	8
4.1 Haastateltavien valinta	8
4.2 Aineiston keruu	9
4.3 Aineiston analyysi	11
5 TULOKSET	14
5.1 Yhteistyötilanteet	14
5.2 Yhteistyön avaus	15
5.3 Yhteistyötä edistävät tekijät	16
5.4 Yhteistyötä estävät tekijät	16
5.5 Tiedon riittävyys	18
5.6 Asiat, joista halutaan tietoa lisää	19
5.7 Tiedottamistavat	20
5.8 Aktiivisuus toimintaan ohjaamisessa	21
5.9 Toimintaan ohjaamisen keinot	21
5.10 Vertaistoiminnan tarpeellisuus	22
5.11 Vertaistoiminnan näkyminen asiakkaissa	22
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	24
6.1 Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden ja Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n yhteistyömuodot	24
6.2 Asiakkaiden ohjaaminen Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan	25
6.3 Vertaistoiminnan vaikutuksista asiakkaan elämään	26

7 POHDINTA	27
7.1 Eettisyys	28
7.2 Luotettavuus	29
7.3 Oman ammatillisuuden kehittyminen	30
LÄHTEET	33
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Viimeisten 15 vuoden aikana suomalaisissa mielenterveyspalveluissa on tapahtunut suuria hallinnollisia ja rakenteellisia muutoksia. Vastuu mielenterveystyöstä on siirretty keskushallinnolta kunnille ja laitoshoitopainotteisesta mallista on siirrytty kohti monipuolisten avohoitopalvelujen mallia. Samaan aikaan palvelutuottajien kirjo on laajentunut: palveluja järjestävät sairaanhoitopiirit, kunnat sekä yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat. (Harajärvi, Pirkola, & Wahlbeck 2006, 3).

Suoritin ensimmäisen vaihtoehtoisten ammattiopintojen harjoittelun Kaarisilta-projektissa syksyllä 2008. Aloittaessani harjoittelua, minulla ei ollut vielä opinnäytetyön aihetta. Päätimme yhdessä ohjaavan opettajani Teija Ravelinin kanssa, että kysyisin josko Kaarisilta-projektissa olisi tarvetta opinnäytetyölle. Aiheen idea lähti siitä, että Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n Kaarisillan-projektin ryhmiin oli syksyllä 2008 tullut paljon uusia ryhmäläisiä. Yhdessä Kaarisilta-projektin projektipäällikkö, harjoittelun ohjaajani Teija Mankisen ja ohjaavan opettajani Lehtori Teija Ravelinin kanssa suunnittelimme minulle tutkimuskohteen opinnäytetyöhöni.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Opinnäytetyössä kolmannella sektorilla tarkoitetaan Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:tä.

Tuloksista selviää ovatko mielenterveysyksiköiden ja Vuolijoen päiväpysäkin hoitohenkilöstöt ohjanneet asiakkaita entistä aktiivisemmin Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n järjestämään toimintaan. Lisäksi tulokset kertovat millaisena yksiköiden ja päiväpysäkin työntekijät kokee yhteistyön kolmannen sektorin kanssa ja onko heillä mielestään tarpeeksi tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnasta ja onko vertaistoiminta tarpeellista.

Lähin tutkimus, mikä koskettaa aihettani on Vesalaisen & Väisäsen opinnäytetyö (2004) mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä Yhdessä Eteenpäin-projektin kanssa. Yhdessä Eteenpäin-projekti toimi Kajaanissa, Kuhmossa, Paltamossa, Sotkamossa ja Vuolijoella järjestäen omaisille omaisryhmätoimintoja. Projektipäällikkönä toimi myös tuolloin tämän hetkisen Kaarisilta-projektin projektipäällikkö. Tuloksissa kävi ilmi, että yhteistyö koettiin tarpeellisenä ja tärkeänä. Yhteistyössä nähtiin olevan estäviä ja edistäviä tekijöitä.

Yhteistyön sisältöön vaikuttivat asiakaslähtöisyys, konkreettinen yhteistyö sekä yhteistyön kehittäminen.

Ajat ovat muuttuneet. Vesalaisen ja Väisäsen tutkimuksesta on kulunut jo yli viisi vuotta ja Yhdessä Eteenpäin-projekti on päättynyt. Sotkamon Mielenterveyden tuki ry on jatkanut toimintaansa Kainuulaisten mielenterveysongelmaisten sekä heidän omaistensa parissa Kaarisilta-projektin muodossa. RAY:n rahoituksen mahdollistamana yhdistys on palkannut myös toisen työntekijän projektin puitteisiin. Yhdistyminen Kainuun maakunta -kuntayhtymäksi on tuonut muutoksia mielenterveyspalveluiden tuottamiseen.

Harjoitteluni Kaarisilta-projektissa antoi minulle kattavan kuvan Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n tämän hetkisestä toiminnasta. Suuntautumiseni mielenterveystyöhön ja kevään 2009 harjoittelujakson suorittaminen Sotkamon terveysaseman mielenterveysyksikössä antoivat minulle käytännön kokemuksen, kuinka yhteistyö julkisen puolen ja kolmannen sektorin välillä toteutuu. Saaduista tuloksista on hyötyä muun muassa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnan, yhteistyön ja tiedottamisen kehittämisessä.

2 SEKTOREIDEN VÄLINEN YHTEISTYÖ MIELENTERVEYS- JA RIIPPUVUUKSIEN HOITOPALVELUISSA

Kainuussa aloitettiin maakuntakokeilu vuoden alussa 2005. Tuolloin sosiaali- ja terveystalut yhdistettiin samaan organisaatioon koko Kainuussa. Maakuntakokeilu muutti organisaatiorakenteita ja vaikutti yhteistyösuhteisiin eri vastuualueilla terveydenhoidon ja sosiaalitoimen eri toimipisteiden välillä. Yhteistyösuhteet oli luotava uudestaan. Kainuuseen perustettiin *Mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoitopalveluiden maakunnallinen malli-hanke ajalle 1.1.2005- 31.12.2007*. (Leinonen & Pietikäinen, 2008).

Hankkeen tarkoitus oli luoda yhteistyössä eri toimijoiden kanssa toimintamalli Kainuuseen mielenterveys- ja riippuvuusongelmista kärsivien asiakkaiden auttamiseksi. Tarkoituksena oli myös edelleen kehittää Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveys- ja riippuvuuksien hoitopalveluihin toimintamallia ja saada se juurtumaan käytäntöön. Lisäksi tavoitteena oli toimivien yhteistyösuhteiden luominen muihinkin kuin maakunta -kuntayhtymän toimijoihin kuten esimerkiksi seurakuntaan, mielenterveysyhdistyksiin, potilasjärjestöihin, AA-kerhoon ja niin edelleen. (Leinonen & Pietikäinen, 2008).

Hankkeen aikaisesta toiminnasta pysyväksi jäi yhteistyön ylläpitäminen säännöllisesti eri yhteistyökumppaneiden kesken, yhteisesti sovitulla tavalla. Seutukunnallisia yhteistyötapaamisia sovittiin pidettäväksi kaksi kertaa vuodessa. Näissä kokoontumisissa olisi mukana julkisen puolen, erilaisissa hankkeissa olevia ja kolmannen sektorin toimijoita yhdessä. Lisäksi toteutetaan yhteisiä tapaamisia eri toimialojen ja toimintayksiköiden kanssa. Tapaamisilla puhutaan muun muassa siitä, miten yhteistyö käytännössä tapahtuu ja niissä luodaan yhdessä työnjakoa eri toimijoiden kesken ja sovitaan yhteistyössä toteutettavista tehtävistä. Tapaamisten tärkeänä tehtävänä on tehdä toimijat tutuiksi keskenään ja ylläpitää vuoropuhelua yhteistyön helpottamiseksi. Tärkeää on tapaamisten säännöllisyys ja jatkuvuus. (Leinonen & Pietikäinen 2008).

2.1 Yhteistyö

Ihmiskunnan evoluution kannalta tärkeänä ominaisuutena pidetään kykyä tehdä yhteistyötä. Läpi ihmisen kehityshistorian on yhteistyöllä ratkottu eteen tulevia ongelmia sekä voitettu niin ulkoisia kuin sisäisiäkin vihollisia. Yhteistyötä on monenlaista. Tiivistettynä käsite ”yhteistyö” tarkoittaa yhdessä tekemistä. (Vuokko 2004, 241). Laajemmin tarkasteltuna yhteistyö on sitä, että ihmisillä on yhteinen tehtävä tai työ suoritettavanaan, he etsivät uusia näkymiä keskustellen, heillä on yhteinen ongelma ratkaistavanaan tai päätös tehtävänä. Isoherrasen (2005, 14) mukaan yhteistyön yhä keskeisemmäksi kysymykseksi onkin noussut ”kuinka voidaan koota kaikki tieto ja osaaminen yhteen mahdollisimman kokonaisvaltaisen käsityksen ja ymmärryksen saavuttamiseksi”.

Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät voivat olla edistäviä tai estäviä (Vesalainen & Väisänen 2004, 16.) Sama tekijä voi olla sekä edistävä että estävä, riippuen esimerkiksi tekijöiden voimakkuuden asteesta ja toimintatilanteesta. Mikäli yhteistyön edellytyksiä ei ole turvattu, voivat ne muotoutua estäviksi tekijöiksi. (Hyvönen 1999.)

Hyvönen (1999) painottaa työntekijän suurta roolia yhteistyön onnistumisessa. Työntekijältä edellytetään yhteistyö-, vuorovaikutus- ja suunnittelutaitoja, ammattitaitoa, pätevyyttä ja yhteistyöhalukkuutta. Työntekijä tarvitsee tietoa olemassa olevista palveluista, yhteistyömuodoista ja yhteistyön sisällöstä ja tavoitteista. Vesalaisen ja Väisäsen (2004, 16) mukaan edistävinä tekijöinä pidetään toisen työn tuntemista, molemminpuolista kunnioitusta ja arvostusta, ammattitaitoista työntekijää sekä sitä, että asiakkaat näkevät yhteistyön merkityksen oman toimintansa kannalta.

Yhteistoiminnan käynnistymisen esteenä voidaan pitää ammatillista eriytymistä, töiden sektoroitumista ja tottumattomuutta eri organisaatioiden väliseen yhteistyöhön. Yhteistyön esteenä työntekijätasolla Hyvönen (1999, 10,71.) mainitsee persoonalliset ominaisuudet ja aliarvioiva asennoituminen yhteistyökumppaniin. Vesalaisen ja Väisäsen (2004) tutkimuksessa yhteistyötä estävinä tekijöinä pidettiin rahanpuutetta, kiirettä omassa työssään ja haluttomuutta sitoutua yhteistyöhön. Estävänä tekijänä pidettiin myös työvoiman vaihtuvuutta.

2.2 Mielenterveysyksiköt ja Vuolijoen päiväpysäkki

Mielenterveyslaki 14.12.1990/1116 edellyttää, että kunnan tai kuntainliiton on huolehdittava siitä, että mielenterveyspalvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnassa tai kuntainliiton alueella esiintyvä tarve edellyttää. Mielenterveyspalvelut on ensisijaisesti järjestettävä avopalveluina sekä niin, että oma-aloitteista hoitoon hakeutumista ja itsenäistä suoriutumista tuetaan.

Mielenterveysyksiköt kuuluvat niin kutsuttuun julkiseen sektoriin. Julkisen sektorin olemassaolon tarkoitus on kansalaisten tarpeiden tyydyttäminen ja julkisten palveluiden tuottaminen. Julkisen sektorin palvelut pohjautuvat lakiin ja asetuksiin ja joiden menot katetaan pääsääntöisesti julkisin verovaroin. (Hautala 2002, 36.)

Mielenterveysyksiköiden hoitohenkilöstö palvelee yksilöitä, perheitä ja pareja elämän erilaisissa kriisi- ja ongelmatilanteissa. Palveluja ovat ohjaus, neuvonta, työkyvyn arviointi, yksilö-, pari- ja perheterapiat, verkostotyö, psykiatriin ja psykologin tutkimukset, konsultaatiot, työnohjukset sekä koulutukset. Vuolijoen päiväpysäkki kuuluu mielenterveyspalveluiden avokuntoutuksen piiriin. Päiväpysäkki järjestää päivä- ja ryhmätoimintaa mielenterveyskuntoutujille.

2.3 Sotkamon Mielenterveyden tuki ry

Sotkamon Mielenterveyden tuki ry tarjoaa vertaistukea, uusien asioiden opettelua, tukea, tassa-arvon kokemuksia ja asioiden luottamuksellista jakamista sekä tietoa ja koulutusta. Yhdistys järjestää myös erilaista toimintaa, retkiä ja virkistystä. Yhdistyksen tarkoituksena on kehittää mielenterveyspalveluiden laatua, saatavuutta ja tasoa sekä edistää psyykkistä toimintaa. He haluavat myös aktivoida ja yhdistää Sotkamossa ja Kainuussa asuvia mielenterveyskuntoutujia sekä heidän omaisiaan edistäen kuntoutujien mielenterveyttä ja läheisten jaksamista. Tarkoituksena on myös tehdä ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä. (”Selviydyimme toinen toisiamme tukien” 2007).

Sotkamon Mielenterveyden tuki ry on järjestö, joka haluaa kehittää toimintaansa. Se ei tyydy pelkästään sotkamolaisten mielenterveyskuntoutujien ja – omaisten hyvinvoinnin edistämiseen, vaan haluaa jakaa osaamistaan myös muihin Kainuun kuntiin. Tästä ovat hyvänä esi-

merkkinä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n kokeilu- ja kehittämisprojektit, jotka ovat toimineet koko Kainuun alueella.

Sotkamossa mielenterveystoimisto aloitti toimintansa 1970- ja 80-lukujen vaihteessa, jolloin toiminta oli lähinnä toimistoon keskittyvää. 1980- ja 90-lukujen vaihteessa tuli ajatus mielen-terveysyhdistyksen perustamisesta. Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n perustamiskokous pidettiin 11.12.1991. Vuonna 1997 yhdistys aloitti järjestelmällisen työ- ja päivätoiminnan kehittämisen yhteistyössä Kainuun muiden mielenterveysyhdistysten kanssa Raha- automaattiyhdistyksen rahoituksella. (Sotkamon Mielenterveyden tuki ry: n historiikki 2001).

2.4 Vertaistuki ja -toiminta

Vertaistoiminnan määrä kasvaa koko ajan yhteiskunnassamme ja erityyppisiä vertaisryhmiä perustetaan lisää. Toiminnan ennaltaehkäisevä merkitys ja kokemusten jakamiseen vahvasti perustuva lisäarvo julkisten palvelujen rinnalla tunnustetaan entistä selkeämmin. (Laimio, Kaijaluoto, Välimäki, Halinen, Alanen, Mäntyvaara, Laukkanen, Liinamo, Indren, Riitaoja, Rämänen & Saari).

Salosen (2006, 206) mukaan vertaistuki on samaa sairautta sairastaneen tuki vasta sairastuneelle. Samaa sairautta sairastaminen tuo yhteenkuuluvuutta, mutta ei siltikään luo yhteisen kokemusmaailman jakamista. Salonen (2006, 212-213) jatkaa; kokemuksista, tuntemuksista ja peloista voi puhua samaa kieltä vain sellaisen ihmisen kanssa, jolla on samanlainen kokemus. Täten lääkäreiden ja hoitohenkilökunnan kanssa puhutaan ehkä suomen kieltä, mutta sanojen merkityssisältö muuttuu toiseksi riippuen siitä sanooko sen potilas vai lääkäri.

Ammattiapu ja vertaistuki eivät kuitenkaan ole toistensa kilpailijoita, vaan toisiaan täydentäviä tuen muotoja. Vertaistuen vahvuuksia ovat myötäeläminen, tasa-arvoisuus, ymmärtäminen, tilanneherkkyys ja saavutettavuus ruohonjuuritasolla. Vertaistuessa ei asetuta ammattirooleihin, vaan jokainen on tasaveroinen oman arkensa ja elämänsä asiantuntija. Vertaistuki ei ole korvattavissa ammattiavulla, sillä sen arvo perustuu samankaltaisten elämänkokemusten jakamiseen ryhmässä ja sen vahvistavaan vaikutukseen yksilölle. (Laimio ym).

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Opinnäytetyöni tarkoituksena on kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Tavoitteena on tuottaa tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:lle, jotta he voivat kehittää yhteistyötä ja markkinointia.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä on kuvata:

1. Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden ja Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n yhteistyömuodot
2. Mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia asiakkaiden ohjaamisesta Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan
3. Mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia vertaistoiminnan vaikutuksista asiakkaiden elämää

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Aiheen tilaajan puolesta Teija Mankinen toivoi, että tutkimus olisi laadullinen ja minä itse halusin, että saisin tehdä aineistonkeruun kasvotusten ihmisiä haastatteleamalla. Opinnäytetyöni on siis kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohdiana on todellisen elämän kuvaaminen ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan erottaa muun muassa seuraavanlaisia piirteitä: aineiston hankinnassa suositaan ihmistä ja laadullisten metodien käyttöä, kohdejoukko on tarkoituksenmukaisesti valittu sekä käytetään induktiivista analyysia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 152–155.) Laadullisen tutkimuksen pyrkimyksenä on saada mahdollisimman rikas aineisto tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä. (Kylmä & Juvakka 2007, 27.) Virallinen opinnäytetyön toimeksiantosopimus allekirjoitettiin 26.3.2009 (LIITE 1).

Laadullinen tutkimus kohdentuu ensisijaisesti ilmiön laatuun, joten osallistujia on yleensä vähän. Yhdestä haastattelusta saattaa kertyä kirjoitettua aineistoa jopa 40–60 sivua. Tästä syystä aineisto on laadullisessa tutkimuksessa yleensä laaja vaikka osallistujia määrä olisikin hyvin pieni. (Kylmä & Juvakka 2007, 27.) Opinnäytetyöni aineisto koostui seitsemästä teemahaastattelusta, joista viisi oli parihaastattelua ja kaksi yksilöhaastattelua. Litteroitua aineistoa kertyi 19 sivua.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 85) mukaan opinnäytetyö on opiskelijan harjoitustyö, joka tarkoituksena on osoittaa tekijänsä oppineisuutta omalta alaltaan. Täten opinnäytetyön aineiston kokoa ei tule pitää opinnäytetyön merkittävimpänä kriteerinä. Käytännössä tiedonantajien määrän usein määräävät käytettävissä olevat tutkimusresurssit, kuten aika ja raha.

4.1 Haastateltavien valinta

Haastateltavien valinta tapahtuu tarkoituksenmukaisuuden perusteella. Haastateltaviksi valitaan sellaisia henkilöitä, joilla on kokemuksia tutkittavasta ilmiöstä. (Kylmä & Juvakka 2007, 26.) Opinnäytetyöni haastateltavat valikoituivat luonnollisesti niiden Kainuun kuntien mielenterveysyksiköiden työntekijöihin, joissa Kaarisilta-projekti toimii; Hyrynsalmi, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Sotkamo, Suomussalmi ja Vuolijoki.

Haastateltavien valinnat aloitin kevättalvella 2008 soittamalla ensin Kainuun maakunta - kuntayhtymän aikuisten mielenterveyspalveluiden tulosalueiden II ja III päälliköille Marjo Pietikäiselle ja Marja-Leena Leinoselle (LIITE 2). Puhelinkeskusteluissa esittelin opinnäytetyöni perusteet ja pyysin heiltä lupaa haastatella heidän alaisiaan. Molempien tulosalueiden päälliköt antoivat suostumuksensa (LIITE 3). Näiden alustavien lupien jälkeen aloitin soittokierroksen, jossa soitin Hyrynsalmen, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Sotkamon, Suomussalmen ja Vuolijoen mielenterveysyksiköihin. Esittelin opinnäytetyöni perusteet ja pyysin heitä valitsemaan itse omassa työyksiköissään ketkä tai kuka haastatteluun osallistuisivat. Annoin heille noin yhden viikkon aikaa miettiä osallistujia ja soitin yksiköihin uudelleen. Toisen puhelinkontaktin aikana sain haastateltavien nimet, jotta pystyin etsimään heille osoitteet ja lähettämään heille tiedotteet (LIITE 4) ja suostumusasiakirjat (LIITE 5).

Tiedote sisälsi olennaiset tiedot opinnäytetyöstäni: perustiedot, osallistumisen vapaaehtoisuus ja keskeyttäminen, tietosuojakysymykset sekä mahdolliset kulut ja korvaukset. Tiedotteeseen tutustuttuaan haastateltavat antoivat suostumuksensa haastatteluihin. Allekirjoitetusta suostumusasiakirjasta annoin haastateltaville kopiot ennen haastattelun alkua. (Muistilista eettisen toimikunnan jäsenille ja tutkijoille. 2001, 5–8.)

Yksi haastateltava minun täytyi kuitenkin vaihtaa, sillä alunperin sopimamme haastateltava jäi vuorotteluvapaalle ennen kuin olin ehtinyt haastattelut aloittaa. Kysyin hänen sijaiseltaan, voisiko hän osallistua tutkimukseeni, mutta tulimme yhteistuumiin siihen tulokseen, että yritän vielä etsiä jonkun toisen haastateltavan. Sijaisella oli kyllä tietoa ja kokemusta yhteistyöstä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n kanssa, mutta ei juuri tältä kyseiseltä paikkakunnalta. Kysyin neuvoa Teija Mankiselta, että mitä teen kun yksi haastateltava puuttuu. Teija antoi minulle tämän kyseisen paikkakunnan edellisen työntekijän nimen, jonka työnkuva ja työtehtävät olivat muuttuneet. Päätin ottaa yhteyttä tähän edelliseen työntekijään ja hän suostui haastateltavakseni. Näin ollen sain kaikilta seitsemältä paikkakunnalta haastatteluaineistot.

4.2 Aineiston keruu

Haastattelu, tutkimuksen osana on vuorovaikutustilanne, jolle on luonteenomaisia muun muassa seuraavat piirteet: se on suunniteltua päämäärähakuista toimintaa ja tähtää informaat-ion keräämiseen. Haastattelu on myös haastattelijan alullepanema tai ohjaama ja haastateltavan on voitava luottaa, että annettuja tietoja käsitellään luottamuksellisesti. Haastatteluja teh-

dessä haastattelija joutuu tavallisesti motivoimaan haastateltavan sekä haastattelijan tulee tuntea roolinsa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 42–43).

Tutkimusmetodina opinnäytetyössäni käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa tekijä valitsee muutamia avainkysymyksiä tai -aihepiirejä, joiden ympärille haastattelu rakentuu. (Kylmä & Juvakka 2007, 78.) Teemahaastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, mutta haastateltavat saavat vastata omin sanoin ilman, että vastaukset on sidottu tiettyihin vastausvaihtoehtoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47.)

Ennen varsinaisia haastatteluja tein haastattelurungon, jonka testasin esihaastattelun avulla (LIITE 6). Esihaastattelun toteutin Sotkamossa yhtä mielenterveysyksikön työntekijää haastatellen. Nauhoitin tämän haastattelun testatakseni nauhoitusvälineitä ja nauhoittamiseen liittyviä asioita. Esihaastattelun myötä sain huomata, että minun tuli muokata ensimmäistä kysymystäni ja "hajottaa" kysymys numero 2 kahdeksi erilliseksi kysymykseksi sekä tarkentaa kysymystä 7. Yhdessä ohjaajani Teija Mankisen kanssa mietimme uudet kysymykset 1. kysymyksen tilalle. Esihaastattelussa minulla oli yhdeksän kysymystä ja lopullisessa teemahaastattelurungossa 11 kysymystä (LIITE 7).

Työelämän ohjaajani Teija Mankinen suositteli, että haastattelut kannattaisi tehdä ennen toukokuuta 2009. Teijan neuvoa kuunnellen valitsin haastattelujen ajankohdaksi huhti- ja toukokuun 2009. Perustelin ajankohdan haastateltaville siten, että tuolloin Kaarisilta-projektin ryhmät olivat vielä käynnissä, asiat tuoreessa muistissa ja ajatukset eivät olisi vielä ehtineet vaihtua kesälomasuunnitelmiin.

Haastattelut suoritin haastateltavien omilla työpaikoillaan, jotta heille ei aiheutuisi kuluja haastatteluun osallistumisesta. Haastateltaville lähetetyistä tiedotteista ilmeni myös, että aion nauhoittaa haastattelut. Haastateltavat olivat itse valmiiksi miettineet sopivan rauhallisen paikan missä haastattelut toteutettaisiin. Haastattelutilanteessa istuimme haastateltavan/ haastateltavien kanssa pöydän ympärillä nauhuri keskellämmme.

Ennen haastatteluiden alkua juttelimme haastateltavien kanssa yleisistä asioista, kuten opinnoistani ja opinnäytetyöstäni. Tämä auttoi niin minua kuin varmasti myös haastateltavia hieman rentoutumaan ennen varsinaisen haastattelun alkua. Annoin heidän myös lukea haastattelukysymykset ennen nauhurin käynnistämistä. Näin haastateltavat saivat tietoa mitä tulisin heiltä kysymään ja annoin heille hieman aikaa miettiä asioita. Haastattelut kestivät 15 minuutista yhteen tuntiin. Haastattelun viimeisen kysymyksen jälkeen annoin vastaajille vielä va-

paan sanan, jotta he pystyisivät vielä lisäämään nauhalle jotain, mitä aikaisemmin ei tullut mieleen tai, jos he olisivat halunneet korjata jotain sanomaansa.

4.3 Aineiston analyysi

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, joka soveltuu kaikkiin laadullisen tutkimuksen perinteisiin. Sisällönanalyysissa dokumentteja, kuten haastatteluja, voidaan analysoida sekä objektiivisesti että systemaattisesti. Tällä analyysimenetelmällä saatujen tulosten pohjalta tutkija voi tehdä mielekkäät johtopäätökset tutkimuksestaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105).

Haastatteluaineiston käsittelin deduktiivisen sisällönanalyysin avulla. Deduktiivista sisällönanalyysiä voi ohjata malli, käsitekartta tai teema, joka perustuu aikaisempaan tietoon. Tämän aikaisemman tiedon pohjalta muodostetaan analyysirunko, johon sisällöllisesti sopivia asioita etsitään aineistosta. (Kyngäs & Vanhanen 1999). Teorialähtöinen aineiston analysointi alkaa analyysirungon muodostamisella. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.) Haastatteluja varten tekemäni teemahaastattelurunko toimi analyysirunkona työssäni (LIITE 7).

Aineiston purkaminen eli litterointi on analyysin ensimmäinen vaihe. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 143.) Tutkimusaineisto kirjoitetaan sana sanalta puhtaaksi ja aineisto luetaan ajatuksen kanssa moneen kertaan läpi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109.)

Litteroin aineistot yksi kerrallaan heti haastattelun teon jälkeen, joko heti samana tai seuraavana päivänä. Aukikirjoittaminen oli todella hidasta ja työlästä. 20 minuuttia kestävän haastattelun purkamiseen meni yli kaksi tuntia aikaa. Kun olin saanut aineistot aukipurettua kirjalliseen muotoon, kuuntelin ja luin aineistot vielä kaksi kertaa läpi tarkistaakseni, että onhan kaikki nauhoitusmateriaali varmasti kirjattuna.

Tein haastattelut sekä litteroin aineistot kevään 2009 aikana. Kesän ajaksi jätin aineistot odotamaan kaappiin ja keskityin muihin tehtäviin. Syksyllä koulun alettua otin aukikirjoitetut aineistot lukollisesta kaapista ja aloin lukemaan tekstejä. Koska, edellisestä aineistojen käsittely ajankohdasta oli jo useampi kuukausi, luin aineistot huolellisesti kahteen kertaan läpi.

Aineiston läpiluvun jälkeen aloin poimimaan haastattelukysymyksiin sisällöllisesti sopivia asioita. (Kyngäs & Vanhanen, 1999.) Alleviivasin teksteistä vastauksia haastattelukysymyksiin ja

tein tietokoneelle taulukon johon kirjoitin alleviivaamani ilmaukset. Kun olin saanut haastateluaineistoista kaikki alleviivatut ilmaukset tietokoneelle, aloin pelkistämään ilmauksia (TAULUKKO 1). Pelkistäminen oli tehtävä varoen, että en pelkistäisi asioita liikaa eikä asiasisältö muuttuisi pelkistettäessä.

SUORIA LAINAUKSIA TEKSTISTÄ	PELKISTETTYT ILMAUKSET
.....niin varmaan se että henk.koht.ois varmaan ihan hyvä tavata....	Henkilökohtainen tapaaminen
..... jossain vaiheessa ois niinku vetäjän kanssa semmonen yhteisöpalaveri ja istunto miten on niinku mennyt ja mit miten hän on kokenu kokenu meijjän asiakkaitten kans työskentelyn.....	Yhteistyöpalaveri yhdistyksen ja mt-yksikön työntekijöiden kesken

TAULUKKO 1. Esimerkkejä pelkistämisestä.

Analyysirungon sisälle muodostetaan aineistosta erilaisia luokituksia tai kategorioita noudattaen induktiivisen sisällönanalyysin periaatteita, yhdistellen samankaltaisuuksia ja etsien erilaisuuksia pelkistetyistä ilmauksista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.) Pelkistämisen jälkeen aloin ryhmittelemään pelkistettyjä ilmauksia alaluokkiin. Alaluokkiin ryhmittelyn aloitin muokkaamalla asiasisällöltään samankaltaisten pelkistettyjen ilmauksien fontit samanvärisiksi. Tämän jälkeen siirsin pelkistetyt ilmaukset väreittäin allekkain. Näin minun oli helpompaa hahmottaa, mitkä ilmaukset ovat samankaltaisia ja etsiä niille yhteinen ilmaus eli alaluokka (TAULUKKO 2).

SUORIA LAINAUKSIA TEKSTISTÄ	PELKISTETTYT ILMAUKSET	RYHMITTELY ALALUOKKIIN
....aina enne ku tämä voimavararyhmä on alakanu ni on tavattu...	Vuosittainen yhteistyöpalaveri	Yhteistyöpalaverit
... kerran ollan hetki istuttu asiakkaan asioissa asiakas on ollu ja Heli on ollu...	Palaveri jossa mukana projektin ja mt-yksikön työntekijä sekä asiakas.	
...Asiakasohjauksissa, puolin ja toisin....	Asiakasohjauksia molempiin suuntiin	Asiakasohjauksia
... näitten potilaitten ohjauksia sinne ryhmmään ja....	Asiakasohjauksia projektin ohjaamaan ryhmään	

TAULUKKO 2. Esimerkkejä alaluokkiin ryhmittelystä.

Alaluokkien muodostamisen jälkeen aloitin yläluokkien muodostamisen (TAULUKKO 3). Yläluokkien teossa yhdistin alaluokkien ilmaukset ja etsin niitä kuvaavan yläluokan. Ana-

lysoimastani aineistosta tekemäni taulukot selkiyttivät minulle aineistosta saamiani tuloksia ja johtopäätösten tekemistä (LIITE 8).

RYHMITTELY ALALUOKKIIN	RYHMITTELY YLÄLUOKKIIN
Lisää tietoa yhdistyksen toiminnasta	Lisää tietoa yhdistyksen toiminnasta nyt ja tulevaisuudessa
Lisää tietoa tulevaisuuteen liittyvistä asioista	
Yhdistyksen tämän päivän kuulumiset	
Uudistuksista ja muutoksista tiedottamista	

TAULUKKO 3. Esimerkki yläluokkaan ryhmittelystä

5 TULOKSET

Tutkimustuloksia luettaessa lukijan tulee kyetä arvioimaan tulosten luotettavuutta. Työssä tulee selkeästi näkyä, millä perusteilla tutkija esittää tulkintojaan ja mihin hän perustaa päätelmänsä. (Hirsjärvi ym. 1997, 228). Seuraavassa esittelen tulokset teemoittain. Olen liittännyt opinnäytetyöni tuloksiin myös suoria otteita haastatteluista, jotta lukijan on mahdollista arvioida tulosten luotettavuutta.

5.1 Yhteistyötilanteet

Yhteistyömuotoihin kuuluivat kasvokkain tapahtuva yhteistyö, asiantuntija-apu, ohjausryhmässä toimiminen ja asiakasohjaustilanteet. Kenelläkään haastateltavallani mielenterveysyksikön työntekijällä ei ollut vain yhtä ja ainoaa yhteistyömuotoa, vaan työntekijät olivat olleet yhteistyössä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n Kaarisilta-projektin kanssa monenlaisissa eri tilanteissa.

Kasvokkain tapahtuvaa yhteistyötä haastateltavat kuvasivat seuraavasti: yhdistyksen työntekijän vierailut mielenterveysyksiköissä, yhteistyöpalaverit, työntekijöiden jutustelut kasvokkain ennen tai jälkeen ryhmän, yhteistyössä toteutettavat ryhmänohjaukset ja ohjausryhmässä toimiminen.

"Teija Mankinen otti tänne yhteyttä ja tuli kertomaan tästä projektista..."

"...aina enne ku tämä voimavararyhmä on alakanu ni on tavattu..."

"...ku hän lähtee pois niin minä tuun sitten et siinä siirtymävaiheessa sitten joku sana on aina vaihettu, jos ollaan nähty..."

"...oon ollu mukana jollain retkellä itekkiin..."

Haastateltavien kertoman mukaan asiantuntija-apu piti sisällään asiantuntijakonsultaatiot ja vierailut ryhmissä. Yhteistyötä oli tehty konsultaatioiden muodossa ja asiantuntijalausuntojen antamisessa. Mielenterveysyksikön työntekijät ovat myös käyneet asiantuntijavierailuilla ja kutsuvieraina Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n järjestämissä ryhmissä.

"...mähän oon käynny näissä luvennoimassa monesti näissä tai pitämässä jotain alustuksena..."

"...ja sitten konsultaatio tilanteita on ollu..."

Eräässä haastattelussa tuli ilmi, että ohjausryhmässä toimiminen oli myös yksi yhteistyön muodoista.

"...ohjausryhmässä toimimalla..."

5.2 Yhteistyön avaus

Yhteistyön avaukseen kuuluivat yhteistyön avaus yhdistyksen toimesta, jossa yhdistyksen työntekijä Teija Mankisen yhteydenotot nousivat selvästi esille. Monen haastateltavan mielestä yhdistyksestä ollaan enemmän oltu yhteydessä mielenterveysyksiköihin päin. Yhdistys on ollut aktiivisempi osapuoli yhteistyön avauksia tehtäessä ja yksikön työntekijöiden tekemät yhteistyön avaukset ovat olleet lähinnä yksittäisiä tapauksia, asiakkaisiin liittyvissä asioissa. Kuitenkin poikkeus vahvistaa säännön, joten yhteistyön avauksia oli tehty molemmin puolin ja eräät mielenterveysyksikön työntekijät kokivat jopa olleensa itse aktiivisempina osapuolina.

"...se on ollu Teija Mankinen joka on tehny sen avauksen ja ottanu meihin päin yhteyttä ja halunnu tulla kertomaan siitä..."

"...mut enemmän sieltä on muualta tullu nyt näistä en tiä voinko minä avvaajaksi tai yhteyvvenottajaksi itteeni sannoo, että mutta tuota ehkä enemmän muut..."

Suurin osa haastateltavista sanoi kuitenkin myös itse olleen yhteydessä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n projektin työntekijöihin.

"No yhen Rouvan kohalla oon ollu Teijaan yhteydessä..."

"...oonhan minä joskus Teijalle soittanut..."

Haastateltavat kertoivat olevansa itse aktiivisia yhteydenottajia, mutta samassa lauseessa he kuitenkin mainitsivat yhteistyön avauksien olevan molemminpuolista.

"Läbinää ite ollaan oltu ja sitten on sieltä projektinkin puolelta tietysti yhteydenottoja, mutta aika paljon me ollaan ite aktiivisia sinnepäin..."

"...mutta että nyttēn kokoajan niinku molemmin puolin, molemmin puolin..kyllä..."

5.3 Yhteistyötä edistävät tekijät

Yhteistyötä edistäviä tekijöitä haastateltavat kokivat olevan resurssien riittävyys, yhdistyksen avoimuus, yhdistyksen työntekijän luotettavuus, kasvotusten tapahtuva yhteistyö, työntekijöiden keskinäinen tuttuus, hyvä tiedotus asioista ja yhdistyksen toimesta tulleet yhteistyön avaukset.

Resurssien riittävyttä haastateltavat kuvasivat rahoituksen riittävytenä ja, että Kaarisilta-projekti on pystynyt tarjoamaan palveluita konkreettisesti muillekin paikkakunnille kuin Sotkamoon.

" Kaarisilta on pystynyt tarjoamaan niitä palveluja ja niitä ryhmiä sinne kuntaan ihan että konkreettisesti... kokoontuu nimenommaan just siellä ja palavellee niitä ihmisiä ketkä assuu..."

"...rahotustakin sen verran mukana että sillä on ihan oikeesti pystynyt järjestämään jotaki ja ihan semmosta konkreettista..."

Yhdistyksen avoimuutta haastateltavat kuvasivat hyvän vuorovaikutuksen kautta ja avoimuutena uusia ideoita kohtaan. He kokivat, että yhdistykseen on ollut helppo ottaa yhteyttä, vuorovaikutus on ollut luontevaa ja välitöntä, ja että yhdistyksessä otetaan mielellään vastaan uusia ideoita ja ajatuksia.

"...siellä otetaan mielellään vastaan muualtakin päin tulevat kaikki uudetkin jutut..."

5.4 Yhteistyötä estävät tekijät

Yhteistyötä estäviä tekijöitä haastateltavat kokivat olevan ajan puute, pitkät välimatkat, asiakaisiin liittyvät esteet, resurssit ja työntekijälähtöiset esteet. Erityisesti ajan puute ja pitkät välimatkat tulivat monessa haastattelussa ilmi.

Ajan puute sisälsi, että mielenterveysyksiköiden työntekijät kokivat oman työnsä olevan niin kiireellistä ja hektistä, että aikaa ei ole olla yhteydessä yhdistykseen päin ja toteuttaa yhteistyötä.

"...tämä työ ku se on niin kiireistä ja hektistä..."

"...tuo aika että se on sellanen että...että sillä tavalla ei oo aikaa niinku olla sinne päin ite aktiivisesti yhteyksissä..."

Estävänä tekijänä koettiin myös pitkät välimatkat. Kainuun kuntien välimatkat ovat pitkät ja esimerkiksi Ylä-Kainuu on kaukana Sotkamosta. Valitettavasti osa haastateltavista ei niin sanotusti avannut vastaustaan, vaan lyhyesti ja ytimekkäästi totesivat, että -matka-.

"...tämä välimatka on tietysti semmonen meidän yksi tekijä..."

"...minä oon siellä yläkainuussa..."

"...matka matka..."

Muutaman haastateltavan mukaan resurssit koettiin riittävinä ja näin ollen yhteistyötä edistävänä tekijänä, mutta osa haastateltavista taas koki resurssien puutteen olevan estävänä tekijän yhteistyölle. Tarjonnan vähyys muualla kuin Sotkamossa, resurssien vähäisyydestä johtuva tarjonnan vähyys ja rahakysymykset koettiin olevan näitä estäviä tekijöitä.

"...käytännön resurssit...jos heillä ois ollu resursseja enemmän tarjota..."

"...meillä ei oo ku tämä yks ryhmä jonka kans, minkä puitteissa meillä sitä yhteistyötä on, että täällä tietysti on vähän niinku muuten tarjontaa..."

"...ja sitten on tämä raha kysymyskin..."

Haastatteluista nousi ilmi asiakkaista johtuvia yhteistyön esteitä. Saavatko mielenterveysyksikön työntekijät aktivoitua asiakkaan lähtemään yhdistyksen toimintaan mukaan ja mielenterveysyksikön asiakaskunnalla ei ole ollut tarvetta osallistua yhdistyksen tarjoamaan toimintaan.

"...ne liittyy lähinnä siihen, että onko saabaanko niinkun asiakas aktivoitua lähemmään ja näkemään..."

"...että asiakaskunta on tämmöstä työssäolevia ihmisiä jotenki ei oo tullu semmosta tarvetta niinku tämmöseen..."

Yhteistyötä estävänä tekijänä haastateltavat kokivat mielenterveysyksiköiden työntekijöistä lähtöisin olevat esteet. Esteinä mainittiin muuttuneet työkuviot ja yksikössä työn painottumisen työhuonetyöskentelyyn.

"...elikkä este on enemmän minun uudet muuttuneet työkuviot..."

"...ku mejän työ painottuu tämmöseen huone, työhuoneessa työskentelyyn..."

Eräs haastateltava oli myös kokenut, että yhteistyölle ei ole ollut esteitä.

"...et mikään ei sitä oo estäny..."

5.5 Tiedon riittävyys

Tiedon riittävyyden kokemukset Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnasta oli vaihtelevat. Haastateltavat kokivat, että tietoa on riittävästi yleisesti toiminnasta, projektin toiminnosta oltiin selvillä ja hyvän tiedottamisen ansiosta tietoa koettiin olevan tarpeeksi ja enemmällä tiedolla he eivät tekisi mitään.

"...on sitä riittävästi..."

"...mut ihan tästä toiminnasta siis noin yleisesti kyllä tiedetään..."

"...sanotaan että kaarisillan toimimista toiminnasta oon selvillä että mitä siellä millonki tapahtuu ja se tieto kyllä kulukee..."

"...Kyllä siitä tosi hyvin tiedotetaan..."

"...on kyllä ollu riittävästi tietoa...ei me oikeestaan muulla tiedolla tehä mitään..."

Toisaalta taas löytyi myös osa-alueita mistä haastateltavilla ei ollut kokemansa mukaan tarpeeksi tietoa. Koettiin, että tietoa ei ole tarpeeksi ainakaan siten, että voisi itseään asiantuntijaksi kutsua. Osa haastateltavista koki, että tämän päivän tietoa heillä ei ollut riittävästi.

"...en voi sanoa olevani asiantuntija kyllä et sillälailla ois riittävästi tietoo..."

"...tämänhetkistä tämän päivän tietoo ei ole..."

5.6 Asiat, joista halutaan tietoa lisää

Monet haastateltavista toivoivat lisää tietoa yhdistyksen tämän päivän ja tulevaisuuden toimintoista. Tietoa haluttiin koko yhdistyksen toiminnasta, tulevaisuuteen liittyvistä asioista kuten suunnitelmista ja jos toimintoihin tulee jotain lisää. Haastateltavat halusivat myös tietää miten käy vanhojen juttujen ja jos tulee uusia toimintamalleja ja mikäli toiminta laajenee.

"...koko yhdistyksen toiminnasta..."

"...että jatkuuko sitten vanhatkaan jutut että jos ne loppuu kokonaan ja että..."

"...mitä kuuluu tietoa..."

"...jos aina tulee näitä muutoksia tässä toiminnassa ja se laajenee tai uudistuu ni on hyvä tietää..."

Tietoa haastateltavat halusivat asiakkaisiin liittyvissä asioissa. Heitä askarrutti, että olisiko heidän asiakkaissaan sellaisia, jotka haluaisivat tulla mukaan yhdistyksen järjestämään toimintaan ja miten uuden asiakkaan mukaan tulo käytännössä onnistuu.

"...niä ja ehkä lähinnä just siitä jos ois oisko omilla asiakkaissa semmosia jotka haluais jotenki tulla siihen toimintaan mukana..."

"...miten se sitten käytännössä järjestys, ni vois olla ihan..."

Paikkakuntakohtaisista asioista haastateltavat toivoivat saavansa lisää tietoa. Sellaista tietoa, mikä koskettaa juuri jotain tiettyä paikkakuntaa ja tietoa tapahtumista mihin heidän oman paikkakuntansa asiakkaat voisivat osallistua.

"No no tietysti niistä asioista mitkä jotenki koskee Vuolijokelaisia tai Vuolijokkea, että jos on niinku semmosia juttuja mihin Vuolijokiset vois osallistua ni semmosista tietysti..."

Eräs haastateltava koki, että hänellä ei ollut mitään mistä hän olisi tarvinnut lisätietoa, koska yhdistys tiedottaa asioistaan niin hyvin.

"Mun mielestä ei, koska se toimii niin hyvin..."

5.7 Tiedottamistavat

Lisää tietoa haastateltavat kertoivat haluavansa erityisesti kasvokkain. Henkilökohtaisia tapaamisia toivottiin, yhdistyksen työntekijöiden toteuttamia toiminnan esittelyjä yksiköissä, yhteistyöpalavereita ja että yhdistys veisi tietoa suoraan johtoryhmälle.

"...tilanteet...missä voi keskustella niinku ihan kasvotusten..."

"Teijan ja Helin käynti täällä ni se olis semmonen hyvä..."

"...jossain vaiheessa ois niinku vetäjän kanssa semmonen yhteisöpalaveri ja istunto miten on niinku menny ja mit miten hän on kokenu kokenu meijjän asiakkaitten kans työskentelyn..."

"...et sieltäkin tuuvaan niitä uusia asioita meille et tuomalla uutta tietoa johtoryhmään ja ja ja niinku kysymällä niitä paikkoja mihin vois tulla kertomaan ku on uusia asioita..."

Aina ei ole mahdollisuutta kasvokkain tapahtuvaan tiedottamiseen. Täten haastateltavat kertoivat haluavansa tietoa lisää myös sähköpostin, esitteiden ja mainonnan kautta.

"...sähköpostilla..."

"...esitteet..."

"...mainontaa..."

5.8 Aktiivisuus toimintaan ohjaamisessa

Mielenterveysyksiköiden työntekijät olivat jakautuneet kolmeen osaan toimintaan ohjaamisen aktiivisuuden saralla. Osa haastateltavista kertoi, että aktiivisuus asiakkaiden ohjaamisessa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan oli lisääntynyt, koska yhdistyksen ohjaama ryhmä on toiminut hyvin ja uusia ryhmiä on tullut lisää. Osa taas koki, että ohjaamisaktiivisuus ei ole lisääntynyt ja osa kertoi olleensa aina ja olevansa yhä hyvin aktiivinen.

"...ehkä sen takia aktiivisemmin koska se ryhmä on nyt toiminu nii hyvin..."

"...En tiää nyt sen aktiivisemmin..."

"...tuntuu et se on aika aktiivista aina..."

5.9 Toimintaan ohjaamisen keinot

Haastateltavat kertoivat ohjanneensa asiakkaitaan suullisesti Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan. Suullinen ohjaaminen piti sisällään konkreettista kertomista, kannustamista ja asioista muistuttamista.

"...ihmisille konkreettisesti kertomalla, mitä se on ja esittelemällä sitä..."

"...sitä kerrotaan ihmiselle ja kannustetaan..."

"... ja ja tosiaan tätä muistuttamista..."

Kirjallista materiaalia haastateltavat kertoivat käyttävänsä toimintaan ohjaamisen apuna. Esitteet olivat kovassa käytössä ja myös projektin toimittamaa Kaarisilta-lehteä käytettiin apuna.

"...ja esitteitten kanssa ..."

"...sitten on Kaarisilta-lehtiä mulla ja niitäki oon jollekki antanu..."

Osa haastateltavista oli myös lähtenyt itse konkreettisesti asiakkaan mukaan ja näin yksikön työntekijä oli vienyt/ saatellut asiakkaan yhdistyksen toimintaan.

"... minä oon jotakin kertoja joitakin kertoja vieny sitten asiakkaita sinne..."

"... ja sitten on ihan kynkästä viety..."

5.10 Vertaistoiminnan tarpeellisuus

Kaikki haasteltavat kokivat vertaistoiminnan olevan erittäin tärkeää ja tarpeellista. He kokivat, että vertaistoiminta täydentää julkisen puolen palveluita.

"...Äärimmäisen tarpeellista..ehottomasti ..."

" On...kyllä .minusta se on erittäin tärkeätä, sillä on tosi suuri merkitys..."

5.11 Vertaistoiminnan näkyminen asiakkaissa

Vertaistoiminnan näkymisen asiakkaissa haastateltavat toivat ilmi psyykkisen hyvinvoinnin kautta. Vertaistoiminta on ehkäissyt kroonistumista, psyykelääkkeiden käyttö on vähentynyt, asiakkaiden psyykkinen vointi on ollut hyvä ja kokemukset oman ja toisen kunnon kohentamisesta ovat olleet positiivisia asioita. Vertaistoiminnan koettiin lisäävän ymmärrystä ja vähentävän ennakkoluuloja.

"...ku vertaistukitoiminta on voimassa ni aika lyhyen aikaa on nämä sairaalaboidot, ei tule semmosta pitkäaikaista kroonistumista..."

"...lääkkeitä on voitu vähentää monta kertaa..."

"...semmonen kunnonmittari, että joka käy jaksaa sittoutua siihen ryhmään niin kertoohan se siitä kunnosta..asiakkaan kunnosta..."

"...ja kyllähän se ihmisille se sen kokemus että huomaa itse kuntoutuvansa ja huomaa näkee vieressä olevan jotenkin kohentuvan sen tilanteen..."

"...nin se lisää ymmärrystä, vähentää ennakkoluuloja ja selvästi sillä on tämmösiä vaikutuksia..."

Yksi haastateltavista kuvasi vertaistoiminnan näkymistä syrjäytymisen ehkäisyn välineenä. Paluu sosiaaliseen elämään, muitten ihmisten joukkoon tapahtuu pehmeämmin vertaistoiminnan avulla.

"...tota kautta se on helpompi pehmeempi lasku tavallaan muitten ihmisten elämään mukaan..."

Haastateltavat kertoivat elämän sisällön laajenemisen vertaistoiminnan kautta olevan eräänä osa-alueen, mikä näkyy heidän asiakkaissaan. Vertaistoiminta aktivoi asiakkaita, tuo elämän iloa, uusia ihmissuhteita ja vertaistoiminnasta asiakkaat ovat saaneet myös konkreettisia asioita. Asiakkaat osallistuvat mielellään ryhmiin ja ryhmistä asiakkaat saavat paljon hyvää mieltä.

"....ne hirmu mielellään tulee niihin ryhmiin ja osallistuu ja ja varmaan ne saakin niistä ryhmistä siten tosi tosi paljon itelle niinku semmosta hyvää mieltä..."

"...iloa, uusia ihmisiä, tuttavuuksia, ja sitä semmosta iloa elämään et on niinku jotakin..."

Vertaistoiminta näkyy myös siten, että vertaistoimintaan osallistuneiden asiakkaiden tarve käyttää julkisenpuolen palveluita vähenee.

"...se näkyy siinä esimerkiksi, että et asiakaskäynnit on sitten ku se lähtee hyvin toimimaan ni käynnit tänne meidän julkiselle puolelle ni ne on huomattavasti vähentyny..."

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota Sotkamon Mielenterveyden tuki ry voi käyttää hyödykseen, kehittäessään yhteistyötä ja markkinointia eri yhteistyötahojen kanssa. Tutkimustehtäväni oli kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden ja Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n yhteistyömuodot, mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia asiakkaiden ohjaamisesta Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan ja millaisia kokemuksia mielenterveysyksiköiden työntekijöillä oli vertaistoiminnan vaikutuksista asiakkaiden elämään. Vastaukset tutkimustehtäviini sain analysoidusta aineistosta.

6.1 Kainuun maakunta -kuntayhtymän mielenterveysyksiköiden ja Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n yhteistyömuodot

Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n Kaarisilta-projektin työntekijät ovat käyneet mielenterveysyksiköissä kertomassa yhdistyksen toiminnasta ja tällä tavoin esittäytyneet ja saaneet toimintaansa näkyväksi. Yksiköiden työntekijät ovat kokeneet nämä vierailut niin toimiviksi ja kannattaviksi, että konkreettista yhteistyötä kasvatusten halutaan lisää. Tämä osoittaa, että yhdistys on löytänyt hyvän markkinointi tavan, millä mainostaa toimintaansa. Yhteistyön jatkuvuuden kannalta on siis merkittävää, että yhdistys jatkaa jo aloittamallaan mainontauralla ja toteuttaa vierailuja yksiköissä vielä enemmän kuin ennen.

Moniammatillinen yhteistyö näkyi erityisesti mielenterveysyksiköiden työntekijöiden antamassa konsultaatio avussa. Moniammatillista yhteistyötä on myös osattu käyttää hyödyksi ohjatessa ryhmiä yhdessä ja mielenterveysyksikön työntekijöitä on otettu mukaan retkille työvoimaksi, jotta yhdistyksen toiminta palvelisi parhaiten asiakkaita.

Yhdistys tiedottaa toiminnoistaan hyvin ja tämä näkyy yhteistyötä edistävässä tekijöissä. Yhdistyksessä ollaan avoimia ja on koettu, että yhdistykseen on ollut helppo ottaa yhteyttä. Kuten Hyvönen (1999) mainitsee, työntekijöillä on suuri rooli yhteistyön onnistumisen kannalta. Yhdistyksen pitkänlinjan työntekijää pidettiin luotettavana persoonana ja kun työntekijät tuntevat toisensa yhteistyön tekeminen helpottuu ja tämä taas edistää yhteistyötä.

Pitkät välimatkat voidaan helposti luokitella estäväksi tekijäksi, mutta nykypäivän tietoliikenne yhteiskunnassa ei välimatkatkaan tulisi olla yhteistyön esteenä. On tietysti totta, että Kainuussa on pitkät välimatkat ja esimerkiksi Puolanka on kaukana Sotkamosta, mutta puhelin- ja sähköpostiliikenteen toimiminen ei ole välimatkoista kiinni vaan lähinnä työntekijöiden omasta aktiivisuudesta.

Raha on hyvin ratkaisevassa asemassa monessa asiassa. Jokainen meistä kokee taloudelliset asiat eritavalla. Toiset kokivat, että rahaa on riittävästi, kun yhdistys pystyy järjestämään toimintoja muillakin kuin Sotkamossa ja ollaan iloisia siitä, että on saatu vertaistoimintaa omalle paikkakunnalle. Toiset taas kokevat, että jos resursseja ja rahaa olisi enemmän niin myös yhteistyötä tehtäisiin enemmän. Raha on siis ratkaisevassa asemassa myös yhteistyötä tehtäessä. Jos yhdistys ei saisi rahoitusta projektiinsa, ei sillä olisi mahdollisuutta järjestää toimintaa Sotkamon ulkopuolella ja näin ollen yhteistyö muiden paikkakuntien mielenterveysyksiköiden kanssa loppusi kokonaan.

6.2 Asiakkaiden ohjaaminen Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan

Kun kysytään onko tietoa riittävästi, niin vastaukset ovat jokaisen vastaajan henkilökohtaisia tuntemuksia. Kaksi samat tiedot omaavaa henkilöä voi kokea tiedon riittävyyden aivan erilaila. Sotkamon Mielenterveyden tuki ry on tiedottanut asioistaan hyvin ja tämän vuoksi tietoa koettiin pääsääntöisesti olevan riittävästi. Yksiköiden työntekijöiden ei tarvitse olla asiantuntijoita yhdistyksen asioissa, mutta periaatteet on hyvä tietää.

Yksiköiden työntekijät ovat aidosti kiinnostuneita yhdistyksen toiminnasta. Tästä kertoo heidän halunsa saada tietoa yhdistyksen tämän päivän kuulumisista ja mikäli toiminnassa tulee jotain muutoksia. Yhteistyön onnistumisen kannalta toisen työn tunteminen on tärkeää. Toisen työn ymmärtäminen ja tunteminen lisäävät mahdollisuuksia onnistuneeseen yhteistyöhön. (Vesalainen & Väisänen. 2004, 15.) Yhdistys tiedottaa toiminnoistaan hyvin, mutta lisätieto ei ikinä ole pahitteeksi. Kasvokkain tapahtuva tiedottaminen on halutuin ja tehokkain keino tehdä yhteistyötä. Puhelinyhteys jää hieman vaillinaiseksi kuten myös sähköpostit.

Asiakkaiden ohjaaminen yhdistyksen toimintaan on ollut aktiivista Sotkamoa lähellä olevilla paikkakunnilla. Mitä kauemmas Sotkamosta mentiin niin ohjaamisaktiivisuus oli vähentynyt. Kuten haastatteluissa kävi ilmi niin pitkät välimatkat ovat vaikuttaneet yhteistyön tekemiseen

ja myös ohjausaktiivisuuteen. Ohjausaktiivisuuteen vaikuttaa varmasti myös se, että esimerkiksi Suomussalmella ei ole kuin yksi Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n ohjaama ryhmä, ja Sotkamossa ryhmiä on paljon enemmän, joten myös ohjaaminen yhdistyksen toimintoihin on aktiivisempaa.

Ohjaamistapoja on ollut myös monenlaisia. Yleisimpänä ohjaamistapana on suullisesti kertominen esitteitä apuna käyttäen. Kun yksiköiden työntekijöillä on apuna yhdistyksen esitteitä niin asiakkaalle varmasti jäävät asiat paremmin mieleen, sillä pelkkä suullisesti kertominen voi jäädä vajaaksi. Jos asiakasta ei ole saatu motivoitua syystä tai toisesta lähtemään yhdistyksen toimintaan niin on ilo huomata, että yksiköiden työntekijät jalkautuvat itse pois työpaikaltaan ja jopa saattelevat asiakkaan yhdistyksen toimintaan. Tämä osoittaa myös yhteistyöhalukkuutta, jossa toimitaan asiakaslähtöisesti ja asiakkaan tuntemuksia kuunnellaan.

6.3 Vertaistoiminnan vaikutuksista asiakkaan elämään

Vertaistoiminta on tärkeää ja hyvin merkityksellistä mielenterveyskuntoutujan elämässä. Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminta on laajaa ja monipuolista, joten asiakkaat saavat vertaistoiminnasta monenlaisia positiivisia asioita elämäänsä. Asiakkaat itse ovat kertoneet mielenterveysyksiköiden työntekijöille saaneensa vertaistoiminnan kautta uusia tuttavuuksia ja iloa elämään ja jotain mitä odottaa, eli seuraavaa tapaamiskertaa. Jo se, että ihminen sitoutuu käymään vertaistukiryhmissä osoittaa mielenterveyskuntoutuja psyykkistä hyvinvointia.

Vertaistoiminnan tärkeyttä kuvaa myös se, että mielenterveyskuntoutujien käynnit julkisen puolen palveluihin ovat vähentyneet. Se ei kuitenkaan tarkoita, että vertaistoiminta syrjäyttäisi julkisen puolen palveluita. Asiakkaat tarvitsevat yhä edelleen käyntejä mielenterveysyksiköissä, jossa he saavat keskustella asioistaan alan ammattilaisen kanssa. Vertaistuki toimii mielenterveyskuntoutujien elämässä voimaannuttavana tekijänä yhteistyössä julkisen puolen palveluiden kanssa.

Kuten eräs haastateltava erittäin osuvasti kuvasi vertaistoiminnan tarpeellisuutta ja tärkeyttä:

"...ilman vertaistukea me ollaan me me sanotaan että kyllä meiltä puuttuu sitten ainakin yksi käsi jos meillä on kaks kättä kerran pelaamassa ni se oikee käsi jos on se ammatillinen käsi ni se vasen käsi on selevästikin tämä vertaistukitoiminta..."

7 POHDINTA

Varsinaisen haastattelujen lopussa antamassani vapaan sanan osiossa lähes kaikki haastateltavat sanoivat toivovansa, että Sotkamon Mielenterveyden tuki ry jatkaa toimintaansa ympäri Kainuuta. Tämä osoittaa, että Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:llä on tärkeä asema Kainuussa mielenterveysjärjestönä ja vertaispalvelujen tuottajana. Sotkamon Mielenterveyden tuki ry tulee hyötymään opinnäytetyöni tutkimustuloksista ja opinnäytetyöraportista. Työni tulosten avulla he saavat näkyviin osa-alueet, joihin heidän olisi hyvä kiinnittää huomiota yhteistyötä ja toiminnan markkinointia suunniteltaessa.

Eräässä opinnäytetyöni haastattelussa kävi ilmi, että kuntoutuskotien työntekijät ovat myöskin paljon yhteistyössä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n kanssa. Jatkotutkimusaiheena voisikin olla samankaltainen tutkimus, jossa haastateltaisiin kuntoutuskotien työntekijöitä. Täten Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimijat saisivat vielä laajemman kuvan siitä, kuinka yhteistyö heidän kanssaan koetaan ja mihin asioihin heidän olisi vielä hyvä kiinnittää huomiotaan.

Tutkimusaineistoa analysoidessani huomasin, että teemahaastattelurungon kysymykset 2 ja 9 minun olisi pitänyt muotoilla toisin. Kysymykset olivat strukturoituja ja näin ollen ne eivät tällaisenaan sopineet kunnolla laadulliseen tutkimukseen. Ammattikorkeakouluista annetun asetuksen (352/2003) mukaan ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tavoitteena on "kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä." Opinnäytetyö on opiskelijan harjoitustyö, jonka tarkoituksena ei ole tehdä opiskelijasta tutkijaa. Seuraavassa tutkimuksessani osaan varmasti erilailla miettiä kysymysten asettelun ja muotoilun.

Kysymys 2: Oletteko itse olleet yhteistyön avaajan vai onko avauksen tehnyt joku muu? Täten kysymys olisi hyvin sopinut määrälliseen tutkimukseen, jolloin tutkija olisi voinut laskea vastauksista yhdistyksen tekemät avaukset ja yksikön tekemät avaukset ja vertailla niitä keskenään. Jos olisin muotoillut kysymyksen eritavalla. Esimerkiksi "Kuka on toiminut yhteistyön avaajana?" tällöin vastauksista olisi todennäköisesti tullut kirjavampia ja monipuolisempia, jolloin ne olisi sopineet paremmin laadulliseen tutkimukseen.

Kysymys 9: Miten ohjaaminen Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan on tapahtunut? Suullisesti, esitteiden avulla vai jotenkin muuten? Minun olisi pitänyt jättää kysymys

avoimeksi siten, että minä haastattelijana en olisi antanut lopussa olevia vaihtoehtoja. Vastauksista huomasin, että "jotenkin muuten" oli helppo vastaus jota haastateltavat eivät sen kummemmin miettineet.

7.1 Eettisyys

Opinnäytetyössä eettiset kysymykset ovat luotettavuuden pohja. ”Epäonnistuminen eettisissä kysymyksissä saattaa viedä pohjan koko tutkimukselta. Tutkimusetiikassa on kyse lukuisista valinta- ja päätöksentekotilanteista, joita tutkimuksen tekijän on ratkaistava tutkimusprosessin eri vaiheissa.” (Kylmä & Juvakka 2007, 137.)

Eettisyyden pohtiminen ja siihen liittyvät ratkaisut alkavat jo aiheen valinnasta ja tutkimuskysymyksien muodostamisesta. Tutkimus voi koskettaa monia ihmisiä ja tutkimuksen vaikutukset voivat ulottua kauaskin tulevaisuuteen, joten tutkimuksen tekijä on laaja- alaisesti vastuussa tutkimuksensa eettisyydestä. Tutkimuksen tekijän on noudatettava tutkimuseettisiä periaatteita joita ovat haittojen välttäminen, oikeudenmukaisuus, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, rehellisyys, luottamus ja kunnioitus. (Kylmä & Juvakka 2007, 143–147.)

Tutkimuksen kohdistuessa ihmisiin on Hirsjärven ym. (2000) mukaan eettisesti tärkeää ottaa huomioon humanin ja kunnioittavan kohtelun edellyttämät näkökohdat. Selvittää miten henkilöiden suostumukset hankitaan, millaisia riskejä heidän osallistumiseensa sisältyy sekä millaista tietoa heille annetaan. Aineiston keräämisessä on huomioitava muun muassa luottamuksellisuus, anonyymiuden takaaminen sekä aineiston tallentaminen asianmukaisesti.

Opinnäytetyöni aineiston hankintaa varten laadin kirjallisen tiedotteen ja suostumusasiakirjan haastateltaville henkilöille. Käytin haastatteluaineistoa vain siihen tarkoitukseen, mihin tutkimuksessani niitä tarvitsin. Haastateltavieni henkilöllisyydet eivät joutuneet ulkopuolisten tietoon ja varmistin, että käyttämästäni aineistosta ei voi tunnistaa haastateltavien henkilöllisyyttä.

Haastatteluissa käyttämäni nauhuri oli minidisk soitin. Jokaisen haastattelun litteroinnin jälkeen poistin nauhurista haastatteluaineiston ja viimeisen haastattelun litteroinnin jälkeen tuhosin nauhurin sisältämän minidisk levyn. Näin varmistin, että haastatteluaineistot eivät joudu väärin käsiin. Säilytin ja käsittelin litteroitua tutkimusaineistoa turvallisesti ja haastattelu-

ta kertyneen paperimateriaalin hävitin polttamalla ja tietokoneelta haastatteluja koskevat tiedot tuhosin. Tutkimukseen osallistuvilla on mahdollisuus tutustua valmiiseen opinnäytetyöhön ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa osoitteessa www.theseus.fi.

7.2 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseen ei ole yksiselitteisiä ohjeita. Kuitenkin tutkimus arvioidaan kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen johdonmukaisuus painottuu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on huomioitava, että tutkija ei voi olla täysin puolueeton ja objektiivinen tutkimuksensa suhteen, sillä tutkija on tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija. Kuitenkin tutkijan on muistettava, että aineiston analyysin tulee tapahtua tiedonantajien ehdoilla, eikä tutkijan omien ennakkoluulojen saattamana. Perusvaatimus luotettavuudelle on, että tutkijalla on ollut riittävästi aikaa tehdä tutkimuksensa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 98, 133, 139). Omien mielikuvieni ja ennakkoluulojeni en antanut vaikuttaa työhöni vaan toteutin opinnäytetyöni puolueettomasti ja luotettavasti. Varasin kalenteriini myös riittävästi aikaa, jotta työtä ei tarvinnut tehdä hätiköiden ja näin ollen luotettavuuden perusvaatimus toteutui. Kylmän ja Juvakan (2007) mukaan tutkimuksen uskottavuus vahvistuu, kun sen tekijä on riittävän pitkän ajan tekemisissä tutkittavan ilmiön parissa.

Haastatteluiden suunnittelu ja haastattelutilanteet olivat luotettavuuden kannalta tärkeässä roolissa opinnäytetyössäni. Haastattelumenetelmällä saadun aineiston luotettavuus riippuu sen laadusta. Luotettavuutta saattavat heikentää äänitteiden huono laatu, litterointi noudattaa eri sääntöjä alussa kuin lopussa, ja että haastattelussa on taipumus antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 185; Hirsjärvi ym. 2000, 193.)

Äänenlaatu kaikissa äänitteissä oli hyvä. Pyrin aina asettamaan nauhurin siten, että nauhuri olisi haastateltavien ja minun keskellä jopa hieman lähempänä haastateltavia kuin minua itseäni. Näin yritin varmistaa, että vastaajien ääni kuuluisi nauhalla mahdollisimman selkeästi. Litteroin haastatteluaineistot sana sanalta, kirjain kirjaimelta. Vaikka äänenlaatu olikin hyvä niin litterointi oli hyvin hidasta, sillä kaikki haastateltavat puhuivat murteella. Saattoi olla, että kuuntelin yhden ja saman kohdan kolmeen tai neljäänkin kertaa, jotta sain selville esimerkiksi että sanoiko haastateltava pitäis vai pitäisi. Noudatin kirjain kirjaimelta haastattelujen auki purkamista koko litteroinnin ajan.

Haastateltaville lähetetyssä tiedotteessa oli puhelinnumeroni, joten sanoin haastateltaville, että he voivat ottaa minuun yhteyttä myös haastattelujen jälkeen, jos heillä tulee mieleen jokin oleellista, mikä jäi haastatteluissa kertomatta. Täten pyrin huomioimaan sen, että mielestäni osalla vastaajista oli vaikeuksia löytää vastauksia haastattelutilanteesta.

Vahvistettavuus on yksi laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteeristä ja tutkimusprosessin raportointi liittyy vahvistettavuuteen. Tutkimuksen tekijän on kirjattava tutkimusprosessinsa siten, että toinen tutkija voi seurata prosessin kulkua pääpiirteissään. (Kylmä & Juvakka 2007, 129). Opinnäytetyöni raportin sisällysluettelo on lyhykäisyydessään tutkimusprosessini kulku. Suunnittelin tutkimusraportin siten, että tutkimuksen alkuvaiheet liittyvät raportin alkuosaan ja tutkimus etenee raporttia myötäillen aina lopuksi tehtävään pohdintaosuuteen. Opinnäytetyön raportoinnissa käytin myös paljon suoria lainauksia haastatteluista.

7.3 Oman ammatillisuuden kehittyminen

Opinnäytetyöprosessin aloitin lokakuussa 2008. Perhetilanteeni ja asuinpaikkani vaikuttivat päätökseen yksin tekemisestä. Päätin heti ennen kuin aloin edes opinnäytetyötä suunnittelemaan, että teen työn yksin. Asun itse Sotkamossa, joten toivoin, että aiheen tilaaja olisi myös Sotkamosta, jotta yhteistyö työelämän edustajan kanssa olisi helpompaa. Koen itse, että kasvokkain tapahtuva yhteistyö on minulle antoisin yhteistyömuoto. Mielenterveystyöhön suuntautuvista opiskelijatovereistani kukaan muu ei asu Sotkamossa, joten ajattelin, että se olisin kuitenkin aina minä, joka joutuisi ajamaan Kajaaniin opinnäytetyötä tekemään.

Yksin tekeminen on ollut moneltakin osin mielekästä. Ei ole tarvinnut sovitella aikatauluja toisten kanssa, vaan olen saanut työstää opinnäytetyötä silloin kun se itselleni on parhaiten sopinut. Haittapuolena yksin tehdessä olen kokenut kuitenkin sen, että ei ole toisen mielipidettä ja näkökulmaa asioihin, vaan on selvitetävä ja pohdittava kaikki yksin. Vasta raportin teon loppuvaiheessa ymmärsin, että minun olisi pitänyt pyytää paljon enemmän apua niin ohjaavalta opettajaltani kuin työelämän edustajaltakin.

Sosiaali- ja terveysministeriön 2001 mukaan sairaanhoitajakoulutuksen opetustyön keskeisiä tavoitteita ovat kriittinen ajattelu, itseohjautuvuus ja tiedon arviointi. Opinnäyteprosessin kautta sain valmiuksia tiedonhankintaan, -käsittelyyn ja -arviointiin. Läpi työn pyrin arvioimaan kriittisesti eri lähteiden tietoja ja käyttämään vain tutkittua tietoa ja luotettavia lähteitä.

Kriittisen arvioinnin ja tutkivan työotteen kehittämisen pyrin säilyttämään tulevassa työssäni kehittäessäni työyksiköiden toimintamenetelmiä. Yksin tekeminen ajoi pakostakin itseohjautuvuuteen ja varsinkin syksyllä 2009 opinnäytetyötä työstäessäni oli itse suunniteltava aikataulut ja tavoitteet, mitä milloinkin tekee.

Opinnäytetyö kehitti minua hyvin paljon tutkijana. Opinnäytetyön ensimmäisen vaiheen työstämisessä, aiheanalyysin teossa, olin hieman hukassa ja tuntui, että kirjoittaminen on hidasta ja työlästä. Kuitenkin sain aiheanalyysin läpi pieniä muutoksia tekemällä. Suunnitelman teko olikin jo hieman helpompaa ja usko itseäni ja omiin kykyihin löytyi. Opinnäytetyön teon varrella olen oppinut tutkimuksen teon pääpiirteet konkreettisesti itse tekemällä ja yksin tekeminen opetti minua tekemään isojakin päätöksiä, jotka vaikuttaisivat opinnäytetyön lopputulokseen.

Yhteistyö opettajan ja työelämän ohjaajan, haastateltavien kohtaaminen ja opinnäytetyön esitteleminen kehittivät vuorovaikutustaitojani. Opinnäytetyön avulla pääsin myös kehittämään omaa ammatillisuuttani. Opinnäytetyön prosessin aikana perehdyin niin julkisen puolen kuin kolmannen sektorin toimintaan. Tulosten soveltaminen auttaa minua tulevassa ammatissani näkemään moniammatillisen yhteistyön merkityksen ja antaa minulle eväitä yhteistyön toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Opinnäytetyö kehitti myös ammatillista asiantuntijuutta mielenterveystyöhön suuntautuvana sairaanhoitajana. Tulevana sairaanhoitajana tutkimukseni perusteella tiedän vertaistoiminnan tarpeellisuuden työntekijän näkökulmasta ja voin olla kehittämässä eri tahojen välillä toimivia yhteistyömuotoja. Ensimmäinen vaihtoehtoisten ammattiopintojen harjoittelujakso Sotkamon mielenterveysyksikössä antoi minulle hyvän kuvan mielenterveysyksikössä työskentelystä ja miten yhteistyö Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n kanssa konkreettisesti tapahtuu.

Opinnäytetyön suunnitelmavaiheessa tekemäni aikataulusuunnitelman mukaan minun olisi pitänyt aloittaa aineiston analysointi, tulosten muodostaminen, johtopäätöksien teko ja raportointi jo toukokuussa 2009. Analysoinnin kyllä aloitinkin jo huhti- ja toukokuussa, kun litteroin haastattelut, mutta aineiston varsinainen analysointi, tulosten muodostaminen, johtopäätökset ja raportointi alkoivat vasta syyskuussa 2009. Kesätyö ja vapaa-ajan käyttäminen perheen parissa olivat etusijalla kesäkuun alusta elokuun loppuun saakka.

Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi opetti minulle pitkäjänteistä tekemistä, oman ajankäytön suunnittelemista ja tavoitteellisuutta sekä omien voimavarojen jakamista perheelle, itselle ja kaikille keskeneräisille koulutöille, kotitöitä unohtamatta.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut hyvin vaativa ja raskas prosessi, joka on vaatinut aikaa ja paneutumista pitkällä aikajaksolla. Erittäin merkityksellisinä opinnäytetyöni läpiviemisen ja onnistumisen kannalta näen erityisesti perheeni antaman kannustuksen ja tuen, ohjaavan opettajani ja toimeksiantajani antaman ohjauksen sekä yhteistyön. Kiitos mielenterveysryhmien työntekijöille. Ilman heidän panostaan tutkimukseni ei olisi onnistunut.

LÄHTEET

- Harajärvi, M., Pirkola, S. & Wahlbeck, K. 2006. Aikuisten mielenterveyspalvelut muutoksessa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2000. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyvönen A-K. 1999. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön tutkimus. Pro gradu -tutkielma. Kuopion yliopisto.
- Isoherranen, K. 2005. Moniammatillinen yhteistyö. Vantaa: WSOY.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. Sisällön analyysi. Hoitotiede vol. 11, no 1/-99.
- Muistilista eettisen toimikunnan jäsenille ja tutkijoille. 2001. Sosiaali- ja terveysministeriö. Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta (ETENE).
- Opinto-opas. 2006-2007. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino oy.
- Salonen, S. 2006. Sairaana hyvä potilas. Keuruu: Otavan kirjapaino.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Valanta, J. 1999. Yhteisvoimin tulevaisuuteen – Kuntien muuttuvat toimintatavat. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Vuokko, P. Nonprofit-organisaatioiden markkinointi. Helsinki: WSOY.

Vesalainen, U. & Väisänen, T. 2004. Mielenterveysyksiköiden työntekijöiden kokemuksia yhteistyöstä eteenpäin – projektin työntekijän kanssa. Opinnäytetyö. Kajaanin ammattikorkeakoulu.

INTERNET LÄHTEET

Asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003. (352/2003) Saatavilla:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352> (Luettu 24.10.2009)

2007. Avokuntoutus. Saatavilla: <http://maakunta.kainuu.fi/avokuntoutus> (Luettu 28.11.2008.)

Hautala, T. 2002, Henkilöstötietojärjestelmät: johdon itsepalvelu julkisella sektorilla. Jyväskylän yliopisto. Tietojenkäsittelylaitos. Pro gradu-työ. Saatavilla:

<http://thesis.jyu.fi/h/thautala.pdf> (Luettu 12.1.2009)

Laimio, A., Kaijaluoto, K-L., Välimäki, S., Halinen, T., Alanen, H., Mäntyvaara, M., Laukkanen, J., Liinamo, L., Indren, M., Riitaoja, A-S., Rämänen, T & Saari P. Vertaistoiminnan perusteet. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto. Saatavilla: <http://www.stkl.fi/vertsi-k8.html> (Luettu 23.11.2009)

Leinonen, M-L. & Pietikäinen, M. 2008. Mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoitopalveluiden maakunnallinen malli-hanke. Loppuraportti. Saatavilla:

http://www.kainuu.fi/UserFiles/sote_projektit/File/maakunnallinen_malli_hankkeen_loppuraportti300608_1706216868.pdf. (Luettu 20.10.2009.)

Mielenterveyslaki 14.12.1990/1116 Saatavilla:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19901116> (Luettu 12.1.2009)

Organisaatiokaavio. Saatavilla:

<http://kaima.kainuu.fi/documentindex.asp?id=7267&type=1&show=1> (Luettu 27.2.2009)

2007. ”Selviydyimme toinen toisiamme tukien”. Saatavilla:

http://www.sotkamonmielenterveydentuki.fi/smt_tarkoitus.htm (Luettu 30.1.2009.)

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2001. Sairaanhoitajan, terveydenhoitajan ja kättilön osaamisvaatimukset terveyden huollossa. Terveystenhuollon ammatinharjoittamisen kannalta keskeisiä näkökohtia. Monisteita 2000:15. Saatavilla:

http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/mon20_15/moniste.htm#3 (Luettu 24.10.2009)

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Sotkamon Mielenterveyden tuki ry: n historiikki 2001.

LIITTEIDEN LUETTELO

1. Toimeksiantosopimus
2. Kainuun maakunta -kuntayhtymän organisaatiokaavio
3. Tulosalueen päällikön myöntämä lupa opinnäytetyölle
4. Tiedote haastateltaville
5. Suostumusasiakirja
6. Esihaastattelurunko
7. Teemahaastattelu runko
8. Analyysitaulukko

TOIMEKSIANTOSOPIMUS

TOIMEKSIANTOSOPIMUS
OPINNÄYTETYÖT
MUUT OPPIMISPROJEKTITPäiväys
26.3.2009TOIMEKSIANTOSOPIMUS OPISKELIJATYÖNÄ TEHTÄVISTÄ OPINNÄYTETÖISTÄ JA
MUISTA OPPIMISPROJEKTEISTA

TOIMEKSIANTAJAN TIEDOT

Toimeksiantaja	Sotkamon Mielenterveyden tuki ry.
Osoite ja puhelinnumero	Akkoniementie 9 88600 Sotkamo p. 08 666 1179
Työn ohjaaja toimeksiantajan puolelta	projektipäällikkö Teija Mankinen

TOIMEKSIANNON KUVAAUS

Toimeksiannon kuvaus (mahdollinen liite, projek- tikuvaus yms)	Laadullinen tutkimus, jossa kuvataan Kainuun maakunta –kuntayhtymän mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoitohenkilöstön kokemuksia yhteistyöstä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n kanssa.
Aikataulu	Valmiin opinnäytetyön luovutus 4.12.2009
Kustannusarvio ja kustan- nusvastuu	Tilaaaja vastaa opinnäytetöihin liittyvistä kustannuksista
Lopputuotoksen muoto	Raportti

TOIMEKSIANNON TEKIJÄT KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Toimeksiannon tekijät ja yhteystiedot (opiskelijat)	Tarja-Mari Heikkinen sth5sbtarjaml@kajak.fi p. 044 045 0201
Toimeksiannon ohjaaja Kajaanin amk:ssa	TrT Teija Ravelin
Työstä tehdään	☒ opinnäytetyö ☐ muu, mikä

Tarja-Mari Heikkinen
Tekijöiden allekirjoitukset

Teija Mankinen
Toimeksiantajan allekirjoitus

HYVINVOINTI
Sairaanhoitajakoulutus
Terveydenhoitajakoulutus
PL 52, (Ketunpolku 4)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9612
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Restonomikoulutus
PL 52, (Ketunpolku 3)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9610
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Tradenomikoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9454
Faksi (08) 6189 9424

TEKNOLOGIA
Insinööriopetus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9611
Faksi (08) 6189 9620

KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU

TOIMEKSIANTOSOPIMUS
OPINNÄYTETYÖT
MUUT OPPIMISPROJEKTIT

2

TOIMEKSIANNON KUVAUS

Tavoitteet Toimeksiantajan kannalta	Tavoitteena saada tietoa, jotta Sotkamon Mielenterveyden tuki ry voi kehittää toimintaansa, yhteistyötä Kainuun maakunta –kuntayhtymän mielenterveyspalveluiden- ja riippuvuushoito henkilöstön kanssa sekä kehittää toiminnasta tiedottamista tulevaisuudessa.	
Opiskelijoiden oppimisen kannalta	Kehittää omaa ammatillisuutta ja vuorovaikutustaitoja. Perehtyä tutkimuksen tekemiseen käytännössä.	
Keskeiset tuotokset (raportit, suunnitelmat, tuotteet, esitteet, tietokoneohjelmat, tilaisuudet yms.)	Raportti	
Sovitut kokoukset ja raportoinnit	Kokoukset tarpeen mukaan opinnäytetyön etenemisestä. Opinnäytetyö raportti valmis 4.12.2009	
Projektin resurssit 1. Toimeksiantaja	Käytännön ohjaus ja neuvonta. Sovituista kustannuksista huolehtiminen.	
2. Opiskelijat	Tutkimuksen tekeminen.	
3. Ammattikorkeakoulun ohjausresurssit	20h opettajan ohjausta + seminaarit + arviointi	
Kustannusarvio ja kustannusvastuu Materiaalit Laittekustannukset Opiskelijoiden palkkiot Ohjaavan opettajan palkkiot Matkakustannukset Muut	Arvio 774km x 0.23e/km= 178.02e	Vastuu Sotkamon Mielenterveyden tuki ry Sotkamon Mielenterveyden tuki ry - Kajaanin ammattikorkeakoulu Sotkamon Mielenterveyden tuki ry
Muuta Luottamuksellisuus Tekijänoikeudet Laskutus	Vaitiolovelvollisuus normi käytännön mukaan. Laskutukset kuitteja ja laskuja vastaan.	

Sopimuksessa noudatetaan Kajaanin ammattikorkeakoulun vakioehtoja opiskelijatyönä tehtävistä toimeksiannoista.

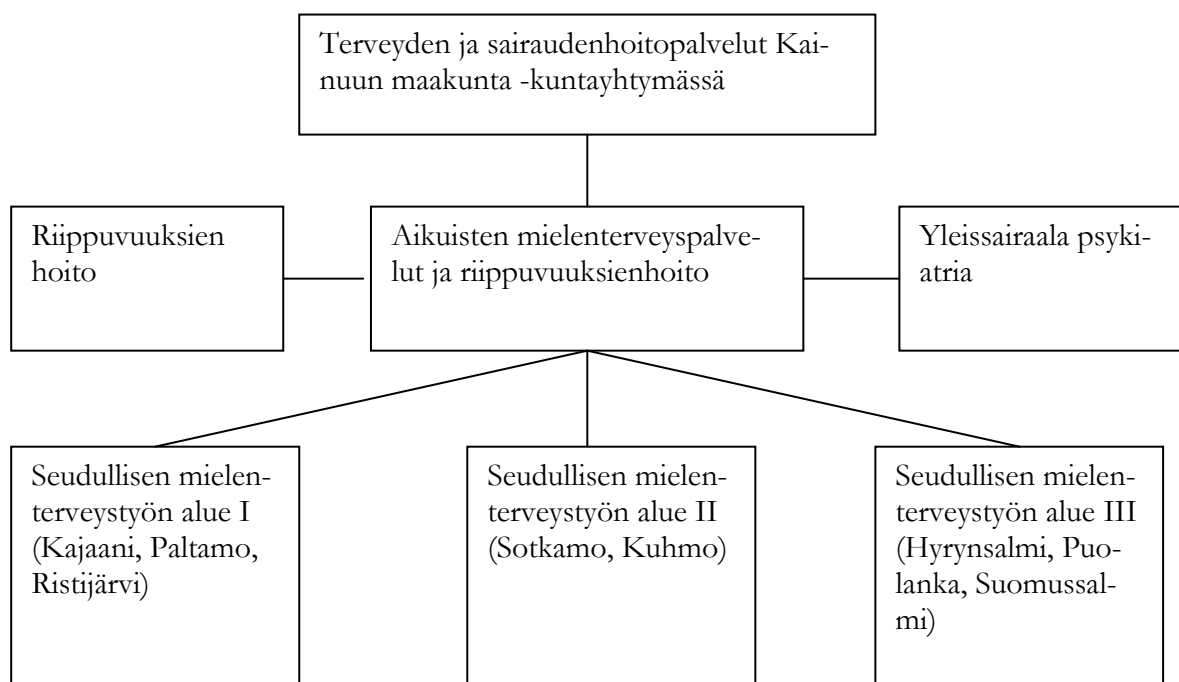
HYVINVOINTI
Sairaanhoidtajakoulutus
Terveydenhoitajakoulutus
PL 52, (Ketunpolku 4)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9612
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Restonomikoulutus
PL 52, (Ketunpolku 3)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9610
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Tradenomikoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9454
Faksi (08) 6189 9424

TEKNOLOGIA
Insinöörinkoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9611
Faksi (08) 6189 9620

KAINUUN MAAKUNTA -KUNTAYHTYMÄN ORGANISAATIOKAAVIO

Kaavio mukailtu Kainuun maakunta- kuntayhtymän organisaatiokaaviosta. (Organisaatiokaavio)

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
 Sosiaali- ja terveystoimi

HAKEMUS / LUPA

 Ylihoitajan myöntämä lupa opinnäytetyölle/
 hoitotieteelliselle tutkimukselle

00.00.0000

Opiskelijan/opiskelijoiden nimet Tanja-Mari Heikkinen	Osoite Oikokatu 17 B 11 88600 Sotkamo	Puhelin 044 045 0201
Oppilaitos Kajaanin ammattikorkeakoulu	Koulutusohjelma /suuntautumisvaihtoehto Sairaanhoitaja /mielenterveystyö	
Opinnäytetyön / tutkimuksen nimi Yhteistyötä yk sektorirajojen		
Mihin tulosalueen/ vastuualueen/ yksikön kehittämishankkeeseen opinnäytetyö / tutkimus liittyy Mielenterveyspalvelut		
Opinnäytetyön / tutkimuksen tavoitteet ja lyhyt kuvaus toteutuksesta Tavoitteena on hankkia tietoa, jotta Sotkamon Mielenterveyden tukiry voi kehittää toimintaansa markkinoinnin ja yhteistyön saralla. Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Aineiston keruu yksilö- ja parihaastattelusta. Haastateltavat kunnan kanteen mielenterveysyksiköiden työntekijöitä.		
Opinnäytetyön / tutkimuksen aikataulu Opinnäytetyö raportti valmis 4.12.2009		
Kustannuksista vastaa _____ (pvm ja nimi)		
☒ Opiskelija / tutkija ☐ Tulosalue / vastuualue/ tulosyksikkö, josta sovittu kanssa		
Opinnäytetyön / tutkimuksen raportointi		Raportoinnin ajankohta
☐ Opinnäytetyö toimitetaan ylihoitajalle ☐ Opinnäytetyöstä pidetään osastokokous ☐ Jokin muu tapa, mikä _____		
Työryhmä		
Oppilaitos Kni Amk	Ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys HELENA HEIKKIS	Puhelin
Yksikkö / terveysasema	Ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin
	Osastonhoitajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin
Pvm ja allekirjoitus (hakija / hakijat) 25.3.2009 Tanja-Mari Heikkinen		

Päätös

☒ Lupa opinnäytetyöhön / tutkimukseen myönnetään hakemuksen mukaisesti ☐ Hakemus palautetaan täydennettäväksi seuraavin muutoksin (lisätilaa kääntöpuolella)
☐ Hakemus hylätään, miksi _____ ☒ Ei Johtoryhmäkäsittelyä ☐ Anomus hyväksytty johtoryhmässä ☐ Anomus hylätty johtoryhmässä
Pvm ja allekirjoitus 25.3.2009 Helena-Leena Laitinen

 Kopia myönnetystä luvasta liitteineen lähetetään tulosyksikön osastonhoitajalle ja hallintoylihoitaja
 Helena Heikkiselle (Sotkamontie 13 Rivitalo B 6, 87140 Kajaani)

Opiskelija / tutkija täyttää ja vastaa allekirjoitusten hankkimisesta

7.3.2005

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Sosiaali- ja terveystoimi

HAKEMUS / LUPA

Ylihoitajan myöntämä lupa opinnäytetyölle/
hoitotieteelliselle tutkimukselle

00.00.0000

Opiskelijan/opiskelijoiden nimet Tarja-Mari Heikkinen	Osoite Oikokatu 17 B II 88600 Sotkama	Puhelin 044 045 0201
Oppilaitos Kajaanin ammattikorkeakoulu	Koulutusohjelma /suuntautumisvaihtoehto Sairaanhoitaja /mielenterveys	
Opinnäytetyön / tutkimuksen nimi Yhteistyötä yk sektorirajojen		
Mihin tulosalueen/ vastualueen/ yksikön kehittämishankkeeseen opinnäytetyö / tutkimus liittyy Mielenterveyspalvelut		
Opinnäytetyön / tutkimuksen tavoitteet ja lyhyt kuvaus toteutuksesta Tavoitteena on tuottaa tietoa jotta Sotkamon Mielenterveyden tuki ry voi kehittää toimintaansa markkinoinnin ja yhteistyön saralla. Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Aineiston keruu yksilö- ja pari haastatteluista. Haastateltavat Kainuun kunnien mielenterveysyksiköiden työntekijöitä.		
Opinnäytetyön / tutkimuksen aikataulu Opinnäytetyöraportti valmis 4.12.2009		
Kustannuksista vastaa		(pvm ja nimi)
☒ Opiskelija / tutkija ☐ Tulosalue /vastuualue/ tulosyksikkö, josta sovittu kanssa		
Opinnäytetyön / tutkimuksen raportointi		Raportoinnin ajankohta
☐ Opinnäytetyö toimitetaan ylihoitajalle ☐ Opinnäytetyöstä pidetään osastokokous ☐ Jokin muu tapa, mikä		
Työryhmä		
Oppilaitos Kaj. Amk	Ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys Tarja-Raeva	Puhelin
Yksikkö / terveysasema	Ohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin
	Osastonhoitajan allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin
Pvm ja allekirjoitus (hakija / hakijat) 31.3.2009 Tarja-Mari Heikkinen		

Päätös

☒ Lupa opinnäytetyöhön / tutkimukseen myönnetään hakemuksen mukaisesti
☐ Hakemus palautetaan täydennettäväksi seuraavin muutoksin (lisätillaa kääntöpuolella)
☐ Hakemus hylätään, miksi _____
☒ Ei Johtoryhmäkäsitellyä ☐ Anomus hyväksytty johtoryhmässä ☐ Anomus hylätty johtoryhmässä
Pvm ja allekirjoitus 31.3.09 Maya Puotikainen

Kopio myönnetystä luvasta liitteineen lähetetään tulosyksikön osastonhoitajalle ja hallintoylihoitaja Helena Heikkiselle (Sotkamontie 13 Rivitalo B 6, 87140 Kajaani)

Opiskelija / tutkija täyttää ja vastaa allekirjoitusten hankkimisesta

7.3.2005

TIEDOTE

Olen sotkamolainen sairaanhoitajaopiskelija. Opiskelen Kajaanin ammattikorkeakoulussa suuntautuen mielenterveystyöhön. Valmistun joulukuussa 2009.

Teen opinnäytetyötä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:lle aiheesta Kainuun maakunta - kuntayhtymän aikuisten mielenterveys- ja riippuvuuksien avohoidon hoitohenkilöstön kokemuksi yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Opinnäytetyössäni kolmannella sektorilla tarkoitan Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:tä. Opinnäytetyöni ohjaajina toimivat Kaarisilta-projektin projektipäällikkö Teija Mankinen sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun lehtori Teija Ravelin.

Kuvailen kokemuksiasi yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa, asiakkaiden ohjaamisesta kolmannen sektorin tuottamiin palveluihin, vertaistoiminnan tarpeellisuudesta sekä onko teillä mielestänne tarpeeksi tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnasta.

Haastateltaviksi olen pyytänyt Kainuun maakunta -kuntayhtymän aikuisten mielenterveys- ja riippuvuuksien avohoidon hoitohenkilöstöä Hyrynsalmelta, Kuhmosta, Paltamosta, Puolangalta, Sotkamosta, Suomussalmelta ja Vuolijoen alueilta. Kokemustesi avulla olet kehittämässä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaa sekä julkisen ja kolmannen sektorin välillä tapahtuvaa yhteistyötä.

Haastattelut toteutetaan joko yksilö- tai parihaastatteluina, riippuen montako haastateltavaa työyksiköstänne osallistuu. Haastattelut nauhoitetaan. Halutessanne voitte keskeyttää haastattelun. Haastattelut ovat luottamuksellisia, eikä henkilöllisyytenne tule missään opinnäytetyön vaiheessa ilmi. Haastatteluaineiston hävitän, kun opinnäytetyöni on valmis. Valmis opinnäytetyö on saatavilla Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjastosta joulukuussa 2009.

Haastattelupaikkana tulee olemaan teidän oma työyksikkönne, joten se ei aiheuta teille kuluja. Haastatteluajankohdat tulemme sopimaan hyvissä ajoin ennen haastatteluja.

Lisätietoja saa:

opinnäytetyön tekijä Tarja-Mari Heikkiseltä puh. 044 045 0201

projektipäällikkö Teija Mankiselta puh. (08) 666 1179 / 040 558 5179

Kevätterveisin sairaanhoitajaopiskelija Tarja-Mari Heikkinen

SUOSTUMUSASIAKIRJA

Minua on pyydetty osallistumaan Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:lle tehtävään opinnäytetyöhön, jonka tarkoituksena on kuvata Kainuun maakunta -kuntayhtymän aikuisten mielen-terveys- ja riippuvuuksien avohoidon hoitohenkilöstön kokemuksia yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Olen saanut tietoa opinnäytetyöstä kirjallisen tiedotteen muodossa että suullisesti. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä sekä saada niihin vastauksia.

Minulla on oikeus peruuttaa osallistumiseni missä vaiheessa tahansa, syytä ilmoittamatta. Henkilöllisyyteni ei paljastu opinnäytetyön aikana eikä opinnäytetyössä. Haastatteluaineistot pysyvät luottamuksellisina.

Allekirjoituksella vahvistan osallistumiseni

allekirjoitus _____ päiväys ____/____2009

nimenselvennys _____

Vastaanottaja

allekirjoitus _____ päiväys ____/____2009

Palautus viimeistään 31.3.2009

ESIHAASTATTELURUNKO

1. Millaisena olette kokeneet yhteistyön Sotkamon Mielenterveyden Kaarisilta-projektin kanssa?
2. Mitkä asiat mielestänne edistävät/ estävät yhteistyötä?
3. Koetteko että teillä on riittävästi tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnasta?
4. Mistä asioista haluaisitte tietoa lisää?
5. Miten haluaisitte tietoa lisää?
6. Oletteko ohjannut asiakkaita edellisiä vuosia aktiivisemmin Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan?
7. Miten ohjaaminen on tapahtunut? Suullisesti, esitteiden avulla vai jotenkin muuten?
8. Koetteko, että vertaistoiminta on mielestänne tarpeellista?
9. Miten vertaistoiminta on näkynyt teidän asiakkaissanne?

TEEMAHAASTATTELURUNKO

1. Millaisissa tilanteissa olette olleet yhteistyössä Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n Kaarisilta-projektin kanssa?
2. Oletteko te itse olleet yhteistyön avaajan vai onko avauksen tehnyt joku muu?
3. Mitkä asiat ovat mielestänne edistäneet yhteistyötä?
4. Mitkä asiat ovat mielestänne estäneet yhteistyötä?
5. Koetteko, että teillä on tarpeeksi tietoa Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toiminnasta?
6. Mistä asioista haluaisitte tietoa lisää?
7. Miten haluaisitte tietoa lisää?
8. Oletteko ohjanneet asiakkaita edellisiä vuosia aktiivisemmin Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan?
9. Miten ohjaaminen Sotkamon Mielenterveyden tuki ry:n toimintaan on tapahtunut? Suullisesti, esitteiden avulla vai jotenkin muuten?
10. Koetteko, että vertaistoiminta on mielestänne tarpeellista?
11. Miten vertaistoiminta on näkynyt asiakkaissanne?

ANALYYSITÄULUKKO

6. Mistä asioista haluaisitte tietoa lisää?

SUORIA LAINA-UKSIA TEKS-TISTÄ	PELKISTETYT ILMAUKSET	RYHMITTELY ALALUOKKIIN	RYHMITTELY YLÄLUOKKIIN
... koko yhistyksen toiminnasta...	Koko yhdistyksen toiminnasta	Lisää tietoa yhdistyk-sen toiminnasta	Lisää tietoa yhdistyk-sen toiminnasta nyt ja tulevaisuudessa
...siitä toiminnasta ...	Toiminnasta		
.....No ihan siitä toiminnasta....	Ihan siitä toiminnas-ta		
... Nii siitä mitä on suunnitelmia....	Siitä mitä on suunni-telmia	Lisää tietoa tulevai-suuteen liittyvistä asi-oista	
..... että jatkuuko sitten vanhatkaan jutut että jos ne loppuu kokonaan ja että...	Jatkuuko vanhatkaan jutut, että jos ne lop-puu kokonaan		
....sitä arkea...	arkipäivään liittyvää tietoa		
....mitä kuuluu tie-toa...	Mitä kuuluu tietoa		
.... ehkä viikottai-set...	Viikoittaiset kuulu-miset		
... pois ni semmo-nen yksi tieto jossa jotakin muuttuu olennaista ni tai tullee lissää ni niistä ainaki niistä ainaki toivosi ois tietoo...	Jos jotain muuttuu tai tulee lisää	Uudistuksista ja muu-toksista tiedottamista	
No kyllä varmmaan näistä jos on uusia asioita uusia uusia toiminta malleja, muotoja uusia ryh-miä tullee....	Jos tulee uusia toi-mintamalleja ja -muotoja		
.... jos aina tullee näitä muutoksia tässä toiminnassa ja se laajennee tai uu-distuu ni on hyvä tietää...	Toiminnan muutok-sista, uudistuksista ja laajenemisesta		